

STORM

FIÇIDAN
ÖYKÜLER

Çeviren:
Nijad Akipek

Cumhuriyet

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ: 79

FIÇIDAN ÖYKÜLER

Fıçıdan Öyküler'in hazırlanmasında, MEB Alman Klasikleri dizisinde yayınlanan birinci baskısı temel alınmış ve çeviri dili günümüz Türkçesine uyarlanmıştır.

Yayına hazırlayan : Egemen Berköz
Dizgi : Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş.
Baskı : Çağdaş Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.
Aralık 1999

THEODOR STORM

FIÇIDAN ÖYKÜLER

Çeviren:
Nijad Akipek

75. yıl coşkusuyla...

Hümanizma ruhunu anlama ve duymada ilk aşama, insan varlığının en somut anlatımı olan sanat yapıtlarının benimsenmesidir. Sanat dalları içinde edebiyat, bu anlatımın düşünce öğeleri en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir ulusun, diğer ulusların edebiyatlarını kendi dilinde, daha doğrusu kendi düşüncesinde yinelemesi; zekâ ve anlama gücünü o yapıtlar oranında artırması, canlandırması ve yeniden yaratması demektir. İşte çeviri etkinliğini, biz, bu bakımdan önemli ve uygarlık davamız için etkili saymaktayız. Zekâsının her yüzünü bu türlü yapıtların her türlüüne döndürebilmiş uluslarda düşüncenin en silinmez aracı olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyatın, bütün kitlenin ruhuna kadar işleyen ve sinen bir etkisi vardır. Bu etkinin birey ve toplum üzerinde aynı olması, zamanda ve mekânda bütün sınırları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi ulusun kitaplığı bu yönde zenginse o ulus, uygarlık dünyasında daha yüksek bir düşünce düzeyinde demektir. Bu bakımdan çeviri etkinliğini sistemli ve dikkatli bir biçimde yönetmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemeyen Türk aydınlarına şükran duyuyorum. Onların çabalarıyla beş yıl içinde, hiç değilse, devlet eliyle yüz ciltlik, özel girişimlerin çabası ve yine devletin yardımıyla, onun dört beş katı büyük olmak üzere zengin bir çeviri kitaplığımız olacaktır. Özellikle Türk dilinin bu emeklerden elde edeceği büyük yararı düşünüp de şimdiden çeviri etkinliğine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okurunun elinde değildir. 23 Haziran 1941.

Milli Eğitim Bakanı
Hasan Âli Yücel

SUNUŐ

Cumhuriyet'le başlayan Türk Aydınlanma Devrimi'nde, dünya klasiklerinin Hasan Âli Yücel öncülüğünde dilimize çevrilmesinin, kuşkusuz önemli payı vardır.

Cumhuriyet gazetesi olarak, Cumhuriyetimizin 75. yılında, bu etkinliği yineleyerek, Türk okuruna bir "Aydınlanma Kitaplığı" kazandırmak istedik.

Bu çerçevede, 1940'lı yıllardan başlayarak Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan dünya klasiklerini okurlarımıza sunmaya başladık.

Büyük ilgi gören bu etkinliği Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanmamış -ancak Aydınlanma Devrimi yarıda kalmasaydı yayınlanacağına kesinlikle inandığımız- dünya klasiklerini de katarak sürdürüyoruz.

Cumhuriyet

ÖNSÖZ

Birinci baskıda "Üç Masal" başlığı altında yayımlanmış olduğum aşağıdaki öyküler, aslında iyi dostum olan bazılarınca salt bu başlık yüzünden okunmadan bir yana atılmak talihsizliğine uğramışlardır: O zamanki önsözde, ikinci parçanın daha çok zarif bir söylence biçiminde kendini gösterdiği, üçüncünün "özgün bir öykü" olduğu konusunda güvence vermem bile işe yaramamıştı. Her günkü alışılmış dünyayı, belki trenle gidecek yerde kanatlarla havada uçulan bir dünyayla değiştirmek, insanı o kadar yadırgatır ki... Bundan başka -pek haklı olarak- masal, saygınlığını yitirmiş, üstünkörü ve renkli resimlerle süslü yazılar sayesinde sürüm sağlamaya girişen birtakım genç heveslilerin konusu olmuştur; bu yazı türünde gerçek usta elinden çıkan birkaç masal da karışıklık içinde yitip gitmektedir.

Bu durum göz önüne alınarak, küçük kitap ikinci yolculuğuna başlarken daha az göze batan bir ad verilmiş ve bunda, hâlâ eski zamanları yaşatan bir çocukluk anısı rol oynamıştır.

Oyun arkadaşlarımızın en yiğitlerinden birisi, yoksul bir eskicinin oğlu ve yıllardan beri-belediyenin baktığı yetim bir çocuk olan “Haydut Hans”tı; haydut takma adını, en çok sevdiğimiz “hırsız-polis” oyunundaki üstün başarılarıyla herkesten çok hak ederek kazanmıştı. Bundan başka, bu mert ve şakacı çocuğun, çok beğendiğimiz bir yeteneği daha vardı.

Okul saatlerinden sonra, havanın çabucak karardığı o uzun güz akşamlarında, oyun oynayamaz olunca, herhangi bir ev merdiveninin basamaklarında toplanırdık; işte öykü anlatmanın sırası o zaman gelirdi. Bunda da ustamız yine Hans'tı. Bizi kâh korkudan tir tir titrettiği, kâh kahkahalarla güldürdüğü garip öyküler kim bilir aklına nereden gelirdi. Bu öykü anlatma mevsiminde özellikle yurdumuzdaki halk inancının düşlemleri içimizde o kadar canlı bir durum alırdı ki, bir keresinde babamın ahırının damındaki delikten Cin'in dışarıya baktığını iyice gördük; av bıçakları ve çiçek herekleriyle silahlanarak Cin'e karşı her yandan boşuna bir sefere giriştik.

Masal dinleme yerimiz ne kadar gizli olursa, öyküler o oranda tatlı dinlenirdi. Saklı öykü yerlerini yeğleme duygusu, özellikle beni her zaman saklanacak yeni köşeler bulmaya yönlendirirdi; bu aradaki en iyi buluşum, büyük, boş bir fiçı oldu. Bu fiçı, yazı odasına yakın, “Ambar” adını verdiğimiz yerde dururdu; kısa sürede, yalnızca benimle Hans tarafından ziyaret edilen kutsal bir yere dönüştü. Akşamları, hesap dersinden sonra, bunun içinde birlikte çömelir, yetecek kadar ufak mum artıklarıyla doldurduğumuz küçük el fenerini kucağımıza alır, fiçının üstünde bulunan

birkaç tahtayla ağzını yeniden örterdik; böylece en gizli bir odacıkta karşı karşıya oturmuş gibi olurduk. Sonra, akşamleyin herkes yazı odasına giderken, fiçidan bir mırıltı yükseldiğini işittikleri ve ara sıra ışık parlılarının sızdığını gördükleri zaman, yaşlı yazman bunun nedenini iyice anlatamazdı.

Bu arada Hans'la ben nerelerdeydik? Yukarıya doğru yavaş yavaş yükselirken günlük yaşamdan iyice ayrılırdık. Öyle ki, okulla ve dünyayla ilgili bütün tozlar rüzgârda dalgalanan giysilerimizden uçup giderdi. Biz, yükseklerin temiz havasını içimize çekerken, altımızda düzensiz çekimli fiilleriyle eski kolej, yetim çocukların yataklarının durduğu kötü kerpiç zeminli sağır mahzen, derinliklerin sisi içinde kalırdı.

Ne var ki, kulede saat yediyi çaldığı zaman avlu kapısından beni akşam yemeğine çağıran hizmetçi kızın soprano sesi, yukarıya, bize kadar bile gelirdi. O zaman kendimizi birdenbire gene dar fiçimizde oturur bulurduk; fiçinin yanları çatırdayınca kadar bir kez daha gerinir, sonra kenarına tırmanarak günlük yaşama dönerdik: Ama bundan sonra daha uzun süre, içimizde bu dünyadan olmayan bir ışık bulunduğunu herkes yüzümüzden okuyabilirdi.

O zamandan bu yana kırk yıl ve daha da uzun bir süre geçti. Benim Haydut Hans'ım garip bir şansla, yaşlılığında bir kez daha belediyenin baktığı yetim bir çocuk oldu.

Acaba bir ölümlü olduğu halde o bölgelere çok fazla mı uçmuştu? Şu yaşadığımız dünyaya, bir çeyrek yüzyıl, çalışkan bir gemi dülgeri olarak hizmet ettikten sonra has-

talandı, uzun yıllar bu dünyada rahatını bulamadı. Böylelikle bir düşkünler evine girdi. Ama yavaş yavaş yine iyileşti, şimdi rahatı yerindedir; kendi isteğine göre, hoşnut bir durumda, iyi çalışmaktadır; gerçi karısını çoktan gömmüştür; ama çocuklarının uzakta iyi bakıldıklarını bilir. Şimdi kurlaşmış saçlarıyla kırmızı, mert yüzü karşıma çıktığı zaman, eğilerek birbirimizi selamlarız: Kara gözleri sanki bana: “O zamanlar fıçıda nasıl oturduğumuzu hâlâ anımsıyor musun? Bunu yalnızca ikimiz biliriz, değil mi? O ne güzel günlerdi!” demek istermiş gibi alaylı alaylı parıldar.

İşte bu yeni “Fıçıdan Öyküler”in, eskileri kadar güçlü olup olmadığını iyiliksever okuyucu bakalım şimdi bir denesin! Yolculuk fazla uzun sürmeyecek ve yeni zamanımızın pratik kafalarını, baş dönmesine uğratacak kadar yükseklere çıkılmayacaktır.

Theodor Storm
Husum, Mart 1873

SONSÖZ

“Fıçıdan Öyküler”, başka bir başlık altında ilk baskılarında az bir ilgi gördükten sonra 1873'te Theodor Storm tarafından ikinci kez yayımlanmıştır. Kitabın ikinci baskısının başına koyduğu Önsöz'de öykücü, o garip başlığı koymaya nasıl karar verdiğini anlatmaktadır. Değişik Storm yayımlarında masallar genellikle birbirlerinden ayrılmıştır. Bu küçük kitap, Storm'un düzenleme biçimine uygundur. Storm'un “Fıçıdan Öyküler”i, eski halk masalları anlamında öyküler değildir. Aradaki farkı anlayabilmek için, onun “Küçük Havelmann”ını düşünmek gerekir. O masal, tümüyle düşseldir ve çocukluğun saflığını taşır. Bu üç öykü masala yaklaşmaktadır. İçine halktan gelme masal öğelerinin serpilmiş bulunduğu gerçekçi bir kompozisyon olarak görünürler. Bu arada her birinin kendine özgü bir özyapısı vardır. “Yağmur Perisi Trude” derin bir doğa duygusunu yansıtmaktadır; “Bulemann'ın Evi”, hortlaklı dünyasıyla Coşumcuların masal biçimini, özellikle E.T.A. Hoffmann'ı anımsatır; “Cyprianus'un Aynası”nda ise, sonradan Storm'un kaleminde çıkacak olan aile öykülerinin ilk örneğini görürüz.

Wilhelm Fronemann
Frankfurt a.M.

FIÇIDAN ÖYKÜLER

YAĞMUR PERİSİ TRUDE

Bundan yüzyıl önceki kadar sıcak bir yaz o zamandan bu yana bir daha olmamıştır. Hemen hemen hiçbir yeşillik görünmüyordu; evcil olsun, yabamı olsun bütün hayvanlar, susuzluk ve sıcaktan bitkin bir halde kırlarda yatıyordu.

Vakit öğleden önceydi. Köy sokakları bomboştu. Kaçabilenler, evlerin en iç tarafına kaçmıştı; köy çomarları bile gizlenmişti. Yalnızca şişman Wiesenbauer, büyük evinin kapısında kurumlu kurumlu duruyor, yüzü ter içinde, lüle taşından çubuğunu tütürüyordu. Bu arada, biraz önce uşaklarının avluya getirdiği koca bir araba yükü kuru otu gülümseyerek seyrediyordu. Yıllarca önce bataklık büyük bir çayırılığı az bir paraya ele geçirmişti; komşularının tarlalarında otları yakan son kurak yıllar, onun ambarlarını güzel kokulu kuru otlarla, kasasını da çil kuronlarla doldurmuştu.

İşte şimdi de durmuş, bu bol ürünü gittikçe yükselen fiyatlarla satınca ne kazanabileceğini hesaplıyordu. Eliyle gözlerini gölgeleyerek komşu çiftliklerin ötesinde pırıldayan ufuklara bakıp: "Hiçbiri ürün alamayacak; artık dünyada yağ-

mur kalmadı” diye mırıldandı. Ardından, biraz önce boşaltılmış olan arabanın yanına gitti, bir avuç kuru ot çekip yayvan burnuna götürdü ve güçlü ot kokusundan sanki birkaç kuron kokusu daha alabiliyormuş gibi kurnazca gülümsedi.

Tam o anda, elli yaşında kadar görünen bir kadın eve girmişti. Kadıncağız, solgun ve hastalıklı görünüyordu, boynuna sarılı siyah ipek mendili, yüzünün endişeli anlatımını daha da canlandırıyor. Wiesenbauer’ e elini uzatarak: “Günaydın, komşu” dedi; “ortalık cehennem gibi ya- nıyor; neredeyse insanın başında saçları tutuşacak!”

Wiesenbauer: “Bırak tutuşsun, Stine Anne, bırak tutuşsun; hele şu arabadaki otlara bir bak! Bana bir zararı dokunamaz ki!” diye yanıtladı.

“Öyle, öyle, Wiesenbauer! Sizin yüzünüz gülebilir ama bu böyle giderse bizler ne olacağız?”

Köylü başparmağıyla çubuğundaki külü bastırarak havaya birkaç güçlü duman bulutu savurdu. “Görüyor musunuz? İşte akıllı geçinmenin sonu budur”, dedi. Ben bunu ona her zaman söyledim; ama sizin rahmetli hep kendi kafasının dikine gitti. Ovadaki bütün topraklarını değiştirecek ne vardı? Şimdi size tepelerdeki tarlalar kaldı; ekinleriniz kuruyor, hayvanlarınız susuzluktan ölüyor.”

Kadın içini çekti.

Şişman adam birdenbire acır gibi bir hal aldı. “Fakat, Stine Anne, buraya rasgele gelmediğinizi anlıyorum; derdiniz neyse söyleyiverin, canım!” dedi.

Dul kadın yere bakıyordu: “Bana borç verdiğiniz elli Taler’i Yohanni Yortusu’nda size ödemek zorunda olduğumu biliyorsunuz; o gün de kapıya geldi.”

Köylü etli elini kadının omzuna koydu. “Üzülmeysin kadını! Benim paraya gereksinmem yok; günü gününe kazanıp yaşayan bir adam değilim. Bunun için bana toprağınızı rehin verebilirsiniz; gerçi toprağınız pek iyi değil ama, bu seferlik işimi görür. Cumartesi günü yargıca gidebiliriz.”

Endişeli kadın soluk aldı.”Gerçi yeniden para gidecek ama, gene de size teşekkür ederim” dedi.

Wiesenbauer, küçük, zeki gözlerini kadından ayırmamıştı. Sözünü sürdürdü: Şimdi burada ikimiz baş başayken size şunu da söyleyeyim: Oğlunuz Andrees kızımın peşinden ayrılmıyor!”

“Hay Allah iyiliğini versin komşu! Biliyorsun ki, çocuklarımız birlikte büyüdü!”

“Olabilir, kadını; ama delikanlı, kızıyla evlenip de burada bütün mal ve mülkünü üzerine oturacağını umuyorsa, hesaba beni katmamış demektir.”

Zayıf kadın biraz doğruldu, adama hemen hemen öfkeli gözlerle baktı. “Benim Andreesimde ne kusur buluyorsunuz?” diye sordu.

“Andreesinizde ne kusur mu buluyorum, Bayan Stine? Hiçbir kusur bulduğum yok! Ama...” Elini kırmızı yeleğinin gümüş düğmelerinde gezdirdi. “Kız benim kızımdır; Wiesenbauer’in kızını da daha iyi birileri isteyebilir.”

Kadın yumuşak bir sesle: “Mevsimi gelmeden o kadar çok böbürlenmeyin, Wiesenbauer!” dedi.

“Mevsimi geldi; sıcak mevsim de sürüp gidiyor. Ambarlarınıza bu yıl da ürün gireceği yok. İşte böyle, işleriniz hep kötüye gidiyor.”

Kadın derin düşünceye dalmıştı; son sözcükleri ancak işitmiş gibiydi. “Evet” dedi, “yazık ki haklı olmanız olasılığı var, Yağmur Perisi Trude uykuya dalmış olmalı; ancak onun uyandırılabilceğini de unutmayın!”

Köylü sert bir sesle: “Yağmur Perisi Trude mi?” diye sözü aldı. “Siz bu saçmalıklara inanıyor musunuz?”

Kadın, gizemli bir tavırla yanıt verdi: “Saçmalık değil, komşu! Benim büyük ninem gençliğinde onu bir kez uyandırmış. Periyi uyandırmak için kullanılan sözleri hep anımsardı, bana kaç kez söylemişti; ama ben bu sözleri o zamandan bu yana çoktan unuttum.”

Şişman adam öyle güldü ki, karnının üstündeki gümüş düğmeler bir danstır tutturdular. “Öyleyse Stine Anne, sen otur da tılsımlı sözlerini anımsamaya çalış. Ben barometre inanırım; barometre de sekiz haftadan beri hep güzel hava gösteriyor!”

“Barometre cansız bir şeydir, komşu, havayı barometre yapamaz!”

“Öyleyse sizin yağmur periniz Trude de bir hortlak, bir hayalet, bir hiçtir!”

Kadın ürkek ürkek: “Wiesenbauer, demek ki siz yeni mezheptensiniz!” dedi.

Ancak adam gittikçe ateşleniyordu. “İster yeni, ister eski mezhepten olayım!” diye bağırdı. “Siz gidip yağmur perinizi arayın; onu uyandıracak tılsımlı sözleri anımsayıp söyleyin! Bugünden başlayarak yirmi dört saat içinde yağmur yağdırabilerseniz, o zaman!” Birden durdu, önüne doğru birkaç kalın duman bulutu savurdu.

Kadın: “O zaman ne olacak, komşu?” diye sordu.

“O zaman... O zaman... Hay kör şeytan! Evet, o zaman sizin Andrees benim Marenimi alsın!”

Tam bu sırada oturma odasının kapısı açıldı; ceylan gözlerine benzer kestane renkli gözleri olan, güzel, fidan gibi bir genç kız dışarıya çıkarak onların yanına geldi. “Kabul, baba” diye bağırdı, “sözün söz, değil mi?” O arada sokaktan eve giren yaşlıca bir adama dönüp ekledi: “Siz de işittiniz, Schulze Ağabey!”

Wiesenbauer: “Haydi canım, Maren, babana karşı taniş göstermene gerek yok,” dedi; “hiçbir şey beni sözüm-den döndüremez.”

Schulze, bu sırada uzun bastonuna dayanmış olduğu halde bir süre havaya baktı; keskin gözü, yanan göğün derinliğinde beyaz bir noktacığın yüzdüğünü mü görmüştü ya da bunu yalnızca istiyordu da onun için gördüğünü mü sanmıştı? Sinsi sinsi gülümsedi: “Uğurlu kademli olsun, Wiesenbauer Ağabey! Andrees her bakımdan yaman bir delikanlıdır!” dedi.

Bundan biraz sonra Wiesenbauer’le Schulze çeşitli hesaplar hakkında görüşmek üzere oturma odasında baş başa vermişken, Maren de Stine Anne ile birlikte, köy sokağının öteki yanında onun küçük odasına giriyordu.

Dul kadın, köşeden çıkırlığını alarak: “Yavrum” dedi, “Yağmur Perisi’ni uyandırmak için söylenen sözleri biliyor musun?”

Genç kız şaşkınlıkla başını arkaya kaldırıp: “Ben mi?” diye sordu.

“Babana o kadar cesurca meydan okudun ki, öyle sandım.”

“Hayır Stine Anne; yalnızca içimden öyle geldi. Hem de sizin bu sözleri toparlayabileceğinizi düşündüm. Kafanızı biraz yoklayın; herhalde bir yanda gizlenmiş duruyorlardır!”

Stine Anne başını salladı. “Büyük ninem öleli çok oldu. Ama şunu çok iyi anımsıyorum: O zamanlar, hayvanlarımızı yitirdiğimizde ninem gizlice: ‘Bir kez Yağmur Perisi’ni uyandırdığım için bunu bize oyun olsun diye Ateş Adam özellikle yapıyor’ demeyi alışkanlık haline getirmişti.”

Genç kız: “Ateş Adam mı?” diye sordu. “Bu da kim oluyor?” Ama daha bir yanıt almadan, pencereye atılmış, bağırıyordu: “Aman Tanrım! Anne, Andrees geliyor; bakın ne kadar bitkin görünüyor!”

Dul kadın, çığırının başından kalktı. Üzgün üzgün: “Doğru kızım” dedi, “sırtında ne taşıdığını görüyor musun? Koyunlardan birisi daha susuzluktan çatlamış.”

Köylü biraz sonra odaya girdi; ölü hayvanı yere, kadınların önüne koydu... Yanık alınının terini eliyle silerek üzgün bir tavırla: “İşte alın!” dedi.

Kadınlar, ölü hayvandan çok delikanlımın yüzüne bakıyorlardı. Maren: “Bu kadar üzülme, Andrees!” dedi. “Yağmur Perisi’ni uyandıracamız; o zaman her şey düzelecek.”

Andrees: “Yağmur Perisi!” diye yavaşça yineledi. “Evet Maren, o uyanabilseydi! Ama yalnızca bunun için üzölmüyorum. Dışarda başıma bir iş geldi de.”

Annesi yavaşça oğlunun elini tuttu. “Söyle şunu oğlum” diye yalvardı. “Söyle de içine dert olmasın!”

Andrees: “Öyleyse dinleyin” dedi. Hem koyunları-

mıza bakmak, hem de dün akşam onlar için yukarıya taşıdığım suyun uçup uçmadığını görmek istiyordum. Fakat otlağa geldiğim zaman, orada bir acayiplik olduğunu hemen fark ettim; su gerdeli, koyduğum yerde değildi; koyunlar da görünmüyordu. Onları aramak için yamaçtan inip büyük tepeye kadar gittim. Öteki yana vardığım zaman hepsinin boyunlarını toprağa uzatmış, soluk soluğa yattıklarını gördüm; bu zavallı hayvan da çoktan çatlamıştı. Koyunların yanında gerdel devrilmiş ve tümüyle kurumuş olarak duruyordu. Bunu hayvanlar yapmış olamaz; kötülük isteyen birisi her halde bir oyun oynamıştır.”

Annesi: “Çocuğum, oğlum” diye oğlunun sözünü kes-ti: “Ama bir dula kim kötülük etmek ister ki?”

“Sen yalnızca dinle, anne; bak dahası da var. Tepeye çıkıp yukardan ovanın her yanına baktım; ama hiç kimse görünmüyor, her gün olduğu gibi yakıcı bir sıcak sessizce tarlalara çöküyordu. Yalnızca, yanımda cüceler deliğinin tepeye girdiği yerdeki büyük taşlardan birisinin üstünde iri bir semender oturmuş, çirkin vücudunu güneşlendiriyordu. Ben yarı şaşkın, yarı öfkeli bir halde hâlâ çevreme bakırken birdenbire arkamda, tepenin öbür yanında sanki birisi kendi kendine konuşuyormuş gibi bir mırıltı işittim; arkama döndüğüm zaman, al giysili, kırmızı külahlı bir cücenin aşağıda, fundalar arasında ağır adımlarla bir aşağı bir yukarı dolaştığını gördüm. Bunun birdenbire nereden geldiğini bilmediğim için korktum! Hem de çok kötü ve biçimsiz bir şeydi. Büyük, kırmızı ellerini arkasında kavuşturmuştu; bu arada eğri parmakları örümcek ayağı gibi havada oynuyordu. Taşların yanındaki dikenliğin arka-

sına geçtim; kendimi göstermeden buradan her şeyi görebiliyordum. Aşağıdaki ucube, hâlâ kımıldanıp duruyordu; eğilip yerden bir demet kavrulmuş ot kopardı; kabak kafastıyla öne doğru takla atıp düşecek sandım. Fakat çöp gibi bacalarının üstünde yine doğruldu; kuru otu büyük yumrukları arasında ezip toz haline getirerek öyle korkunç bir sesle gülmeye başladı ki, tepenin öbür yanında yarı ölü koyunlar yerlerinden fırlayıp çılginca bir kaçışla yamaçtan aşağı koştular. Cüce ise daha gürültülü gülüyordu; aynı zamanda bir bacağından öbür bacağına atlamaya başladı; şişko vücudunun altında çöp gibi bacalarının kırıliverceğinden korktum. Bunu seyretmek insanı korku içinde bırakıyordu; çünkü cücenin küçük, kara gözlerinden adeta kıvılcımlar saçılmaktaydı.”

Dul kadın, yavaşça genç kızın elini kavramıştı.

“Şimdi Ateş Adam'ın kim olduğunu anladın mı?” diye sordu. Maren başını eğerek onayladı.

Andrees anlatmayı sürdürüyordu: “Hepsinden korkuncuysa sesiydi. 'Şu saygısız insanlar, şu kaba köylüler onu bilselerdi, bir bilselerdi!' diye bağırdı; sonra da kurbağa gibi öten cırtlak sesiyle garip bir şarkı söyledi; sanki bir türlü hırsını alamıyormuş gibi aynı şarkıyı başından sonuna kadar birkaç kez yineledi. Durun, sanırım anımsadım!”

Genç köylü biraz durduktan sonra sürdürdü:

*“Dalgalar buhar oldu,
Kaynaklar tozla doldu!”*

Andrees başına gelenleri anlatırken Stine Anne dur-

madan çevirdiği çıkırgını birdenbire durdurarak oğluna meraklı gözlerle baktı. Ama o gene susmuş, düşünür gözüküyordu.

Kadın yavaşça: "Arkasını getir!" dedi.

"Arkasını bilmiyorum, anne; yolda bu şarkıyı belki yüz kez yineledim ama şimdi unuttum."

Ama Stine Anne duraksayan bir sesle:

*"Ormanlar sessiz, ıssız,
Ateş Adam yapıyorsunuz,
Tarlalarda koşuyor,
Dans edip kor saçıyor!"*

diye şarkının arkasını söyleyince oğlu da hemen ekledi:

*"Güzel Yağmur Perisi!
Uykun üzer herkesi;
Çok dikkat et kendine;
Sen uyurken, bir nine,
Karanlıkta kal diye
Seni verir geceye!"*

Stine Anne: "Yağmur Perisi Trude'nin şarkısı işte budur!" diye bağırdı. "Haydi şimdi çabucak bir kez daha yineleyelim! Maren, sen de iyi dikkat et de yine aklımızdan çıkmasın!"

Ana oğul ikisi birden duraklamadan şarkıyı bir kez daha söylediler.

*"Dalgalar buhar oldu,
Kaynaklar tozla doldu!
Ormanlar sessiz, ıssız,
Ateş Adam yapılmış,
Tarlalarda koşuyor,
Dans edip kor saçıyor!
Güzel Yağmur Perisi!
Uykun üzer herkesi,
Çok dikkat et kendine;
Sen uyurken, bir nine,
Karanlıkta kal diye
Seni verir geceye!"*

Maren bağıarak: "Artık bütün üzüntülerimiz biter!" dedi: "Şimdi Yağmur Perisi Trude'yi uyandırırız; yarın bütün tarlalar yeniden yeşerir, öbür gün de düğün var!" Sonra, kesik kesik sözlerle, gözleri parlayarak, babasından kopardığı sözü Andreesine anlattı.

Dul kadın bu kez dedi ki: "Yavrum, Yağmur Perisi'ne hangi yoldan gidildiğini de biliyor musun?"

"Hayır, Stine Anne, yoksa yolu siz de mi unuttunuz?"

"Marenciğim, Yağmur Perisi Trude'ye büyük ninem giderdi; bana yoldan hiç söz etmedi."

Maren: "Öyleyse ne yapacağız, Andrees?" diyerek bu arada alnını buruşturup kıvıldamayan gözlerle önüne bakan genç köylünün kolunu kavradı. "Haydi söylesene! Başka işlerde sen her zaman bir çare bulabilirsin!"

Andrees: "Belki şimdi de bir çare biliyorum!" diye düşünceli bir tavırla yanıt verdi. "Bugün öğleyin koyunlara

yine su götürmem gerek. Dikenliğin arkasından Ateş Adam'ı belki bir daha gözetleyebilirim! Perinin şarkısını nasıl açığa vurduysa, elbette yolunu da ağızından kaçırır; çünkü koca başı hep bunlarla dolup taşmışa benziyor.”

Kararlarını değiştirmediler. Her ne kadar daha uzun uzadıya konuşulursa da, daha iyi bir çare bulamadılar.

Biraz sonra Andrees, taşıdığı sularla yukarki otlığa gelmiş bulunuyordu. Büyük tepeye yaklaştıkça, Cüceler Deliği'ndeki taşlardan birisinin üstünde cücenin oturduğunu daha uzaktan gördü. Cüce, gererek açtığı beş parmağıyla kırmızı sakalını sıvazlıyordu. Elini sakalından her çekisinde, küçük bir yığın halinde kopan ateş yumakları, güneşin göz kamaştıran ışığında tarlaların üzerine doğru süzülerek gidiyordu.

Andrees kendi kendine: “İşte çok geç kaldın, bugün hiçbir şey öğrenemeyeceksin” diye düşündü. Sanki hiçbir şey görmemiş gibi yolunu değiştirip yan tarafa, devrilmiş gerdelin hâlâ durduğu yere gitmek istedi. Ama birisi ona sesleniyordu. Arkasında, Cüce'nin kurbağa sesiyle: “Benimle konuşmak istediğini sanıyordum” dediğini işitti.

Genç köylü dönerek birkaç adım geriye kaldı. “Sizinki konuşacak neyim olsun? Sizi tanımiyorum ki...” diye yanıt verdi.

“Öyle ama, Yağmur Perisi Trude'ye giden yolu öğrenmek istemiyor muydun?”

“Size bunu kim söyledi?”

“Koca bir adamdan daha akıllı olan serçe parmağım!”

Andrees bütün cesaretini topladı; tepeye doğru çıkarak Cüce'ye birkaç adım daha yaklaştı. “Serçe parmağınız

akıllı olabilir” dedi. “Ama Yağmur Perisi'ne giden yolu bilemez; çünkü bunu en akıllı insanlar bile bilmiyor.”

Cüce, bir kara kurbağa gibi kendisini şişirdi, ateşten sakalını pençesiyle birkaç kez öyle bir sıvazladı ki, çıkan ateş karşısında Andrees sendeleyerek bir adım geriledi. Fakat birdenbire Cüce, genç köylüye kötü, küçük gözlerinde beliren gururlu bir aşağı görüş ve alayla bakarak cırtlak sesiyle dedi ki: “Çok safsın, Andrees, sana Yağmur Perisi'nin, büyük ormanın arkasında oturduğunu söylemiş olsam bile, ormanın ötesinde oyuk bir söğüt ağacı bulunduğunu bilemezdin!”

Andrees: “Şimdi bir aptal rolü oynamak gerek!” diye düşündü; aslında yiğit bir delikanlı olmakla birlikte, köylüydü; dünyaya gelirken payına epey kurnazlık düşmüştü. Ağzını bir karış açıp “Hakkınız var, elbette bunu bilemezdim” dedi.

Cüce konuşmayı sürdürüyordu: “Ormanın ötesinde oyuk bir söğüt ağacı bulunduğunu sana söylemiş olsaydım bile, ağacın içinde bir merdivenin Yağmur Perisi'nin bahçesine indiğini bilemezdin.”

Andrees: “İnsan nasıl da yanılabiliyor!” dedi. “Bahçeye doğrudan doğruya girilebileceğini sanmıştım.”

“Doğrudan doğruya bahçeye girebilseydin bile, Yağmur Perisi'nin ancak temiz bir erden tarafından uyandırılabilceğini yine de bilemezdin!”

Andrees düşündüğünü söyledi: “Anlaşıldı, benim için hiçbir çare yok; bari yine hemen eve döneyim.”

Cücenin geniş ağzı hain bir sırtıyla gerildi. “İlk önce

suyunu gerdele koymayacak mısın?” diye sordu; “güzel hayvanların susuzluktan nerdeyse ölecek.”

Delikanlı: “Dördüncü kez hakkınız var!” diye yanıtladıktan sonra kıovalarıyla birlikte tepeyi döndü. Fakat suyu sıcak gerdele boşaltınca su cızırdayarak yükseldi, beyaz buhar bulutları halinde havaya dağıldı. Andrees: “Bu da iyi!” diye düşündü. “Koyunlarımı eve alırım; yarın da erkenden Maren'i Yağmur Perisi'ne götürürüm. Maren, Peri'yi uyandırır!”

Tepenin öbür yanındaysa cüce, taşlarından atlamıştı. Kırmızı külahını havaya fırlatıyor, kişner gibi kahkahalar atarak yamaçtan aşağıya yuvarlanıyordu. Sonra yine çöp gibi ince bacaklarının üstüne fırladı, çevrede delice dans etti; bu arada kurbağa sesiyle birbiri arkasına şöyle bağırıyordu; “Çocuk kafalı, kaba köylü beni kandırmayı düşünüyordu; oysa Trude'nin yalnızca kendi şarkısıyla uyandığını daha hâlâ bilmiyor. Şarkıyı da Ekkenekkepen'den başkası bilmez; Ekkenekkepen de benim!”

Kötü yürekli cüce şarkıyı öğleden önce ağzından kaçırdığını bilmiyordu.

***

Maren, pencereyi açıp başını serin havaya çıkardığı zaman bahçede, odasının önündeki ayçiçeklerinin üzerine güneşin ilk ışığı daha yeni vurmuştu. Bitişikteki oturma odasının yatak hücrelerinde uyuyan Wiesenbauer, pencerenin gürültüsünden uyanmış olmalıydı; çünkü biraz önce duvarın ötesinden işitilen horlaması birdenbire durmuştu. Uykulu bir sesle: “Ne yapıyorsun, Maren?” diye seslendi. “Bir şey mi istiyorsun?”

Genç kız, parmağını dudaklarına götürdü; babası, niyetini öğrense, onu evden bırakmazdı; bunu çok iyi biliyordu. Fakat çabucak kendini topladı. “Uyuyamadım, baba” diye yanıt verdi; “herkesle birlikte çayıra gidip çalışmak istiyorum; bu sabah öyle hoş bir serinlik var ki...”

Köylü yine seslendi: “Buna gerek yok, Maren; benim kızım hizmetçi değildir”. Biraz sonra ekledi: “Ama eğlenirsen o başka! Ama fazla sıcak basmadan, vaktinde eve dön. Benim sıcak biramı da unutma!” Bunun üzerine, öteki yanına öyle bir dönüş döndü ki; yatağın tahtası çatırdadı; biraz sonra da genç kız, pek iyi tanıdığı ölçülü horlamayı yine duymaya başladı.

Oda kapısını dikkatle açtı. Sokak kapısından dışarıya çıkınca, uşağın her iki hizmetçi kızını yine uyandırdığını işitti. “Böyle yalan söylemek zorunda kalmam ne kötü” diye düşündü ve biraz içini çekti; “ama insan sevgilisi için ne yapmaz.”

Karşı yanda, Andrees pazar kılığıyla onu bekliyordu. “Yağmur Perisi'nin şarkısını anımsıyorsun ya?” diye karşından seslendi.

“Evet, Andrees! Sen de yolu unutmadın, değil mi?” Delikanlı, yalnızca başıyla işaret etti.

“Öyleyse gidelim!” Fakat o sırada Stine Anne de evden çıkarak gelmişti; oğlunun cebine bal şarabıyla dolu küçük bir şişe koydu. “Bu da büyük ninemden kalmadır” dedi; “ninem bunu her zaman çok gizli tutar, değerli görürdü. Bal şarabı size sıcakta iyi gelecektir!”

Bunun üzerine iki genç sessiz köy yolundan aşağıya

doğru gittiler; dul kadın daha uzun bir süre durarak genç ve gürbüz hayallerin kaybolduğu yöne baktı.

İkisinin gittiği yol, köy sınırının ötesinde geniş bir otlağa çıkıyordu. Sonra büyük ormana geldiler. Ancak ormandaki ağaçların yapraklarından çoğu kurumuş bir halde yerlere dökülmüştü; onun için güneş aralardan her yana ışığını şalıyordu; ışıkların boyuna değişmesinden genç köylülerin gözleri kamaştı. Meşe ve kayın ağaçlarının gövdeleri arasında epeyce ilerledikten sonra, kızcağız genç adamın kolunu yakaladı.

Köylü: “Nen var, Maren?” diye sordu.

“Köy saatimizin çaldığını işittim, Andrees.”

“Ya, bana da öyle geldi.”

“Saat altı olmalı! Şimdi babama sıcak birasını kim kaynatacak? Bütün hizmetçi kızlar tarlada.”

“Bilmem, Maren; artık çaresi de yok!”

“Doğru, artık çaresi yok. Şarkımızı hâlâ anımsıyor musun?”

“Elbette, Maren!”

*“Dalgalar buhar oldu,
Kaynaklar tozla doldu!”*

Andrees bir an duraksayınca genç kız hemen arkasını getirdi:

*“Ormanlar sessiz, ıssız,
Ateş Adam yapıyoruz
Tarlalarda koşuyor,
Dans edip kor saçıyor!”*

Sonra da: “Of! Güneş ne kadar yakıyor!” diye yakındı. Andrees: “Evet, beni de adamakıllı çarptı” diyerek elini yanağına sürttü.

Sonunda ormandan çıktılar; yaşlı söğüt hemen birkaç adım önlerinde duruyordu. Ağacın koca gövdesi tümüyle oyuktu; bunun içindeki karanlık, toprağın derinliklerine gidiyor gibiydi. İlk önce Andrees yalnız olarak aşağıya indi; Maren de ağacın oyuğuna dayanarak onu görmeye çalışıyordu. Ama az sonra genç adamı hiç göremez oldu, yalnızca aşağıya inerken çıkan gürültü kulaklarına geliyordu. Korkmaya başladı; yukarıda çevresi o kadar ıssızdı ki... Artık aşağıdan da hiçbir ses işitemiyordu. Başını iyice oyuğa sokarak bağırdı: “Andrees!” Biraz sonra ona aşağıdan yine yukarıya çıkıldığını işitiyormuş gibi geldi; adını çağıran genç adamın sesini de gitgide fark etti ve kendisine uzattığı elini yakaladı. Andrees: “Aşağıya bir merdiven iniyor ama bu merdiven çok dik, her yanından tahatası kopmuş; kim bilir ne kadar derinlere gidiyor!”

Maren büyük bir korku duydu. Andrees: “Korkma” dedi; “ben seni taşıyım; ayağıma güvenilir.” Sonra, ince vücutlu genç kıızı geniş omzuna kaldırdı; kız, kolunu onun boynuna sıkıca sarınca, genç adam derinliğe doğru dikkatle inmeye başladı. Koyu bir karanlık çevreyi sarmıştı; ama Maren, dolambaçlı bir salyangoz kabuğu içindeymiş gibi böyle basamak basamak aşağıya indirilirken geniş bir soluk aldı; çünkü burada, toprağın içinde hava serindi. Yukarıdan onlara hiçbir ses gelmiyordu; yalnızca, yukarıya, ışığa doğru boş yere çıkmaya çalışan yeraltı sularının, boğuk boğuk uğuldadığını uzaktan bir kez işittiler.

Genç kız: “Bu neydi?” diye sordu.

“Bilmiyorum, Maren.”

“Acaba bunun hiç sonu yok mu?”

“Hemen hemen hiç yok gibi görünüyor.”

“Sakin Cüce seni aldatmış olmasın!”

“Sanmıyorum, Maren.”

Böylece, gittikçe daha derinlere indiler. Sonunda, altlarında güneş ışığının parıltısını yine duyumsadılar; bu ışık her adımda daha parlak bir durum alıyordu. Bununla birlikte aynı zamanda onlara doğru boğucu bir sıcak da yükselmekteydi. En alt basamaktan açıklığa çıktıkları zaman, önlerinde tümüyle yabancı bir bölge gördüler. Maren şaşkın şaşkın çevresine bakındı. Sonunda: “Güneş, aynı güneşmiş gibi duruyor!” dedi.

Andrees, genç kıızı yere indirerek: “Herhalde öteki güneşten soğuk değil” dedi.

Buldukları yerden, iki yanında yaşlı söğüt ağaçları bulunan, taşlı, geniş bir yol uzaklara doğru gidiyordu. Uzun bir süre düşünmeden, sanki yol kendilerine gösterilmişçesine ağaç dizilerinin arasında gittiler. Çevrelerine baktıklarında, ucu bucağı olmayan ıssız bir ova görüyorlardı; bu ova, suları çekilmiş, karmakarışık göl ve ırmak yataklarından ibaretmiş gibi her tür yatak ve çukurlarla parça parça bölünmüştü. Kuruyan bir sazlıktan yükseliyormuş gibi havayı dolduran boğucu bir buhar bu olasılığı güçlendiriyor gibiydi. Ayrı ayrı duran ağaçların gölgeleri arasında öyle bir sıcaklık toplanmış bulunuyordu ki, iki yolcuya, tozlu yol üzerinde küçük, beyaz alevlerin uçtuğunu görüyorlarmış duygusu geldi. Andrees, Cüce'nin ateşten

sakalından kopan yumakları anımsamak zorunda kalıyordu. Hatta bir keresinde de, güneşin göz kamaştırıcı ışığında iki gözün çevresindeki koyu halkayı gördüğünü, sonra yanında, çöp gibi küçük bacakların delice sıçramasını iyice işittiğini sandı. Bunlar kâh sağında, kâh solunda oluyordu. Ama döndüğü zaman hiçbir şey göremiyordu; yalnızca ateş gibi sıcak hava, gözlerinin önünde kamaştırıcı bir biçimde kıvılcımlanarak titriyordu. Genç kızın elini kavrayıp her ikisi de güçlkle ilerlerken: “Bize bu işte fazla sıkıntı veriyorsun; ama bugün bizi yenemeyeceksin” diye düşünüyordu.

Birbirlerinin gittikçe güçleşen soluk alışlarını dinleyerek ilerliyorlardı. Önlerinde tekdüze uzanan yol hiç sona ermeyecek gibiydi; yanlarında ardı arkası gelmeyen kül renkli, yaprakları yarı dökülmüş söğütler, bunların ötesinde, şurada burada kötü kokulu buharların tıttığı çukurlar uzayıp gidiyordu.

Maren, birdenbire durarak, gözleri kapalı olduğu halde bir söğüdün gövdesine dayandı. “Artık ilerleyemeyeceğim; hava baştan başa ateş” diye mırıldandı.

Andrees, o zamana kadar el sürmediği küçük bal şarabı şişesini anımsadı. Tıpayı çekip açtığı zaman, belki yüz yıl önce arıların, çanaklarından bu şarap için bal topladığı binlerce çiçek açmış gibi güzel bir koku yayıldı. Genç kızın dudakları şişenin kıyısına dokunur dokunmaz, zavallı hemen gözlerini açtı. “Ah! Ne güzel bir çayırdayız!” diye bağırdı.

“Çayırda filan değiliz, Maren; ama iç de biraz güçlen!”

Kız içince doğrudu, parlak gözlerle çevresine baktı. “Sen de bir kez iç, Andrees; bir kadın yalnızca zavallı bir yaratıktan başka bir şey değil!” dedi.

Andrees de şaraptan içtikten sonra: “Ama bu sahiden enfes bir şey” diye bağırdı. “Kim bilir büyük nine bunu neden yaptı!”

Sonra güçlenip neşeli neşeli konuşarak ilerlediler. Ancak az sonra kız yine durdu. Andrees: “Ne var, Maren?” diye sordu.

“Hiçbir şeyim yok; yalnızca aklıma bir şey geldi de...”

“Ne geldi, Maren?”

“Bak, Andrees! Babamın yarı otu daha dışarıda, çayırda duruyor; ben de gidip yağmur yağdırmak istiyorum!”

“Baban zengin bir adamdır, Maren; ama bizlerin birazcık otumuz çoktan ambara girdi; ürünlerimizin hepsi de daha hâlâ kuru saplarında duruyor.”

“Evet, evet, Andrees, hakkın var; başkalarını da düşünmek gerek!” Ancak biraz sonra, sessizce kendi kendine ekledi: “Maren, Maren, saçmalama; hepsini yalnızca sevgilin için yapıyorsun!”

Böylece bir süre daha yürüdüler, genç kız birdenbire bağırdı: “Bu da ne? Neredeyiz acaba? Ne büyük, ne kocaman bahçe!”

Gerçekten de nasıl olduğunu bilmeden, hep bir örnek uzayıp giden söğütlü yoldan büyük bir parka gelmişlerdi. Geniş ve şimdi kurumuş olan çimli alanın her yanında öbek öbek, uzun, görkemli ağaçlar yükseliyordu. Gerçi bunların yaprakları kısmen dökülmüştü ya da kuru veya

pörsümüş bir durumda dallarda sallanıyordu ama cüretli dalları hâlâ göklere doğru yükseliyor, güçlü kökleri toprağın diplerini kavriyordu. İki gencin daha önce hiç görmedikleri kadar çok çiçek, şurada burada yeri örtüyordu; ancak bu çiçekler solgun ve kokusuzdu; tam olgunluk zamanlarında öldürücü sıcaklığın etkisinde kalmışa benziyorlardı.

Andrees: “Tam yerindeyiz sanırım!” dedi.

Maren başıyla doğruladı. “Şimdi, ben dönünceye kadar senin burada kalman gerek.”

Andrees: “Evet öyle” diyerek büyük bir meşenin gölgesine uzandı. “Artık ötesi senin işin! Şarkıyı aklında iyi tut, söylerken şaşırma!”

Böylece genç kız geniş çimenlikte, göklere yükselen ağaçların altında yalnız başına ilerledi. Biraz sonra, artık geride kalmış olan Andrees, onu hiç göremez oldu. Maren ise, yalnızlık içinde gittikçe ilerliyordu. Biraz sonra ağaç öbekleri bitti, yer alçaldı. Genç kız, kurumuş bir su yatağında gittiğini anlamıştı; yer beyaz kum ve çakılla örtülüydü; arada ölü balıklar yatıyor, gümüş pullarıyla güneşte parlıyorlardı. Havuzun ortasında kül renkli acayip bir kuşun durduğunu gördü; bu kuş, kıza bir balıkçıl kuşuna benziyor gibi göründü, ama o kadar büyüktü ki, başını kaldırdığı zaman bir insanın boyunu herhalde geçirdi. Şimdi uzun boynunu arkaya, kanatlarının arasına almış, uyur gibi duruyordu. Maren korktu. İnsana ürküntü veren, kımlıtsız kuştan başka hiçbir canlı yaratık görünmüyor, bir sineğin vızılıtı bile sessizliği bozmuyordu, sessizlik bu yere bir dehşet gibi çökmekteydi. Bir an, genç kız korkudan sevgilisine seslenecek gibi oldu; ama yine cesaret edemedi.

Çünkü bu ıssızlık içinde kendi sesini işitmek, ona her şeyden daha korkunç geliyordu.

Bunun için, yine sık ağaç öbeklerinin yerden yükselir gibi gözüktüğü uzaklıklara gözlerini dikerek sağına soluna bakmadan ilerledi. Büyük kuşun önünden sessiz adımlarla geçtiğinde hayvan hiç kımıldamadı; yalnızca, bir an beyaz göz kapağının altından siyah bir parıltı görüldü. Kızcağız, ferah bir soluk aldı. Epey gittikten sonra, göl yatağı darala darala, geniş bir ıhlamur öbeğinin altından geçen küçük bir ırmak yatağına dönüştü. Bu koca ağaçların dalları o kadar sıkı ki, aradan hiçbir güneş ışığı geçemiyordu. Maren bu ırmak yatağında ilerledi; çevresinde birdenbire beliren serinlik, üzerinde ağaç tepelerinin oluşturduğu yüksek karanlık kubbe, ona hemen hemen bir kiliseden geçiyormuş duygusunu veriyordu. Ancak birdenbire gözlerine kamaştırıcı bir ışık geldi; ağaçlar seyrekleşiyor, kızın önünde, üzerine çok kızgın bir güneşin vurduğu kül renkli bir taş yığını yükseliyordu.

Maren bir zamanlar kayalarının üstünden bir çağlayan akmış olan boş, kumlu bir gölette durdu. Bu çağlayan, herhalde aşağıdaki yataktan şimdi kurumuş bulunan göle dökülüyordu. Genç kız, kayalar arasındaki yolun nereye çıkabileceğini gözleriyle araştırırdı. Ama birdenbire büyük bir korku duydu. Çünkü orada dik yamacın ortasında gördüğü şey bir kaya parçası olamazdı. Bunun, kımtılsız havada kayalar kadar sabit ve kül renkli olmasına karşın, bir giysi olduğunu ve bir vücudu örttüğünü fark etti. Soluğunu tutarak daha da yakınına gitti. O zaman iyice gördü; bu, güzel, iri yapılı bir kadın vücuduuydu. Baş, arkaya doğru

iyice sarkmış bir durumda, kayalığa dayanıyordu; kalçasına kadar dökülen sarı saçları, toz ve kuru yapraklarla doluydu. Maren onu dikkatle seyretti. "Bu yanaklar bu kadar pörsümeden, bu gözler bu kadar çukura batmadan önce kadın herhalde çok güzeldi. Ah! Ne kadar soluk dudakları var! Sakın yağmur perisi Trude bu olmasın? Fakat bu kadın uyumuyor; bu bir ölü! Of!.. Burası ne korkunç bir yalnızlık içinde!" diye düşündü.

Bu arada gayretli genç kız, kendini hemen toparlamıştı. Kadına iyice yaklaştı; yere diz çöküp ona doğru eğilerek taze dudaklarını yatanın mermer gibi soluk kulağına dayadı. Sonra bütün cesaretini toplayarak, yüksek sesle, fark edilir biçimde söylemeye başladı:

*"Dalgalar buhar oldu,
Kaynaklar tozla doldu!
Ormanlar sessiz ıssız,
Ateş Adam yapıyınız,
Tarlalarda koşuyor,
Dans edip kor saçıyor!"*

Bu arada kadının solgun ağzından derin, yakınan bir ses yükseldi; bununla birlikte, genç kız gittikçe daha güçlü ve etkili bir biçimde söylüyordu:

*"Güzel Yağmur Perisi!
Uykun üzer herkesi;
Çok dikkat et kendine:
Sen uyurken bir nine*

*Karanlıkta kal diye
Seni verir geceye!”*

Ağaçların uçlarından hafif bir hışırtı geçti, uzaklarda bir fırtına oluyormuş gibi yavaşça gök gürlledi, aynı zamanda da kayalığın öbür yanından geliyormuşçasına keskin bir ses kızgın bir hayvanın öfkeli bağırması gibi havayı yarıdı. Maren yukarıya baktığı zaman Trude'nin vücudu doğrulmuş, önünde duruyordu. Kadın: “Ne istiyorsun?” diye sordu.

Genç kız, hâlâ diz çökmüş durumda olduğu halde yanıt verdi: “Ah! Bayan Trude! O kadar acımasızca uzun bir zaman uyudunuz ki, bütün yapraklar, bütün yaratıklar susuzluktan ölecek!”

Trude, karabasanlarından kurtulmaya çalışıyormuş gibi iyice açtığı gözleriyle kıza bakıyordu.

Sonunda cansız bir sesle sordu: “Artık çağlayan akıyor mu?”

Maren: “Hayır, Bayan Trude” diye yanıt verdi.

“Kuşum gölün üstünde artık dolaşmıyor mu?”

“Kuşunuz sıcak güneşte durmuş uyuyor.”

Yağmur Perisi: “Eyvah!” diye inledi. “Öyleyse artık durulacak zaman değil! Ayağa kalk, benim arkamdan gel; ama ayaklarının önündeki testiği unutma!”

Maren, kendisine söylenenı yaptı; her ikisi de kayalığın yanından yukarıya çıktılar. Burada daha büyük ağaç öbekleri, daha olağanüstü çiçekler yerden yükseliyordu; ama burada da her şey soluk ve kokusuzdu. Arkalarındaki kayalıktan vaktiyle çağlayan halinde akmış olan ırmağın yatağı boyunca gittiler. Trude, ancak ara sıra gözlerini

üzüntülü bir halde çevrede gezdirerek genç kızın önünde yavaş yavaş, sallana sallana yürüyordu. Bununla birlikte Maren, yağmur Perisi'nin ayağının bastığı çimenlikte yeşil bir parlaklık kaldığını sanıyor ve Peri'nin kül renkli giysisi kuru otlar üzerinde sürünürken öyle kendine özgü bir hışırtı çıkıyordu ki, kızcağız hep bunu dinlemek zorunda kalıyordu. “Şimdiden yağmur yağıyor mu, Bayan Trude?” diye sordu.

“Ah! Hayır, çocuğum; ilk önce kuyuyu açmam gerek!”

“Kuyuyu mu? O nerede?”

Tam o sırada bir çiçek öbeğinin arasından çıkmışlardı. Trude: “Orada!” dedi! Maren, birkaç bin adım önlerinde kocaman bir yapının yükseldiğini gördü. Bu yapı, kül renkli taşların girintili çıkıntılı ve düzensiz bir halde üst üste konmasından oluşmuş gibi görünüyordu. Maren bunun göklere kadar yükseldiğini sanıyordu; çünkü yukarıya doğru her şey, buhar ve güneşin parlaklığı içinde eriyip yitiyor gibiydi. Yerdeyse pek büyük çıkıntılar halinde ileriye doğru taşan ön yüzü, her yanda sivri kemerli, yüksek kapı ve pencere oyuklarıyla delinmişti; bununla birlikte pencereden ya da kapı kanatlarından hiçbir şey görülemiyordu.

Yapının çevresinden dolaşıyor gibi görünen bir ırmağın dik kıyısı önlerine çıkıncaya kadar yapıya doğru bir süre yürüdüler. Su burada da buharlaşmıştı, yalnızca, ortada iplik gibi bir su akıyordu; bir kayık, ırmak yatağının kuru çamur tabakası üzerinde parçalanmış olarak duruyordu.

Trude: “Yürü, geç!” dedi. “Bunun sana etkisi yoktur. Ama sudan almayı unutma; birazdan bu suyu kullanacak-

sın!”

Maren verilen buyruğu dinleyerek kıyıdan aşağıya inince, az kalsın ayağını geri çekecekti; çünkü burada toprak o kadar sıcaktı ki, pabuçlarından geçen sıcaklığı duyuyordu. “Ne olacak! İsterse pabuçlarım yansın!” diye düşündü ve metin bir halde testisiyle yolunda ilerledi. Ama birdenbire durakladı; gözlerinde büyük bir korku befirdi: Yanında kuru çamur tabakası yarılmış, kıvrık parmaklı, büyük ve kırmızı bir yumruk buradan çıkarak onu yakalamıştı.

Arkasında, kıyıdan Trude'nin “Cesaret!” diyen sesini işitti.

Ancak o zaman bir çığlık koparabildi, hayalet de kayboldu.

Trude'nin yine: “Gözlerini kapa!” diye bağırdığını duydu. Gözleri kapalı olarak ilerledi. Ayağına suyun değdiğini duyumsayınca eğilerek testisini doldurdu. Sonra, tehlikeye uğramadan kolayca öteki kıyıya çıktı.

Az sonra saraya gelmişti; açık duran büyük kapıların birisinden yüreği çarparak geçti. Ancak içeride, şaşkın bir halde durakladı. İçerisi, ölçülemez kadar büyük tek bir salon gibiydi. Kocaman sarkıtlar halindeki sütunlar, hemen hemen gözün alamadığı yükseklikteki acayip bir tavanı taşıyordu. Maren her yanda sütunların başlıkları arasından aşağıya doğru sarkan şeylerin, kül renkli pek büyük örümcek ağları olduğunu sandı. Yolunu yitirmiş gibi hâlâ aynı yerde duruyor, kâh önüne, kâh yanlarına bakıyordu; ama bu koca alanların, Maren'in girdiği ön yüzden başka hiç sınırı yok gibiydi; sütunlar birbiri ardı sıra yükseliyordu; kendisini ne kadar zorlasa, hiçbir yanda bir son göremi-

yordu. Bir ara gözleri yerde bir çukura ilişti. Bir de ne görsün? Kuyu orada, hemen yakınındaydı; altın anahtarın da kapağın üzerinde olduğunu gördü.

Buna doğru giderken yerin, köy kilisesinde gördüğü gibi döşeme taşlarıyla değil, her yanda kurumuş sazlık ve çayır bitkileriyle örtülü olduğunu fark etti. Ama artık hiçbir şey onu şaşırtmıyordu.

Şimdi kuyunun önünde durmuş, anahtarı tutmak istiyordu ki, hemen elini geri çekti. Çünkü güneşin dışarıdan içeriye vuran göz kamaştırıcı ışığında parıldayan anahtarın altın değil, ateş kırmızısı olduğunu iyice fark etmişti. Duraksamadan testisini bunun üzerine boşalttı; buharlaşan suyun fısıltısı ta ilere kadar gitti. Sonra hemen kuyuyu açtı. Kapağı kaldırdığı zaman ferahlatıcı bir koku derinlerden yükselerek her yanı ince, nemli bir tozla doldurdu; bu toz; narin bir bulut gibi sütunların arasında yükseliyordu.

Maren, insanı ferahlatan serinlikte soluk alarak düşünene düşünene çevrede dolaştı. Bu sırada ayaklarının önünde yeni bir mucize başlıyordu. Kuru bitki tabakası üzerinde parlak bir yeşillik bir buğu gibi belirliyor; fışkınlar yükseliyor, biraz sonra da genç kız büyüyen yaprak ve çiçekler arasında yürüyordu. Sütunların dibi unutmadan çiçekleriyle masmavi olmuştu; arada sarı ve mor süsenler açıyor, zarif kokularını çevreye saçıyorlardı. Yaprakların uçlarına yusufluklar tırmanarak kanatlarını deniyor, sonra harelenip uçuşarak çiçek çanakları üzerinde süzülüyorlardı; sürekli biçimde kuyudan yükselen taze koku da havayı git-tikçe daha çok dolduruyor; güneşin içeriye vuran ışınlarında gümüş kıvılcımlar gibi oynayıyordu.

Maren, şaşkınlık ve hayranlığından daha kurtulamamıştı ki, arkasında kulağa hoş gelen tatlı bir kadın sesine benzer bir ses duydu. Gözlerini kuyuya çevirince, kıyıda, filizlenmiş yeşil yosunlar üzerinde uzanmış olağanüstü güzel ve taze bir kadın vücudu gördü. Bu kadın, başını, üzerine sarı saçlarının ipekten dalgalar halinde döküldüğü çıplak, hoş koluna dayamıştı; gözlerini tavanda sütunların arasında dolaştırıyordu.

Maren de ister istemez yukarıya baktı. O zaman, büyük örümcek ağı sandığı şeylerin, yağmur bulutlarından oluşan ince bir örtü olduğunu gördü; bu bulutlar, kuyudan yükselen ince buharla doluyor ve gittikçe ağırlaşıyordu. Tam o sırada, tavanın ortasından böyle bir bulut ayrılmış, yavaşça süzülerek aşağıya inmişti; Maren, kuyunun yanındaki güzel kadının yüzünü şimdi ancak gri bir tülün arkasında parlıyormuş gibi görüyordu. Kadın ellerini çırpıp; bulut hemen en yakın pencereye doğru yöneldi, buradan dışarıya akıp gitti.

Güzel kadın: “E... şimdi söyle bakalım! Bu hoşuna gitti mi?” diye bağırdı. Bu arada kırmızı ağız gülümsüyor, beyaz dişleri parlıyordu. Sonra işaret ederek Maren'i yanına çağırırdı; Maren onun yanında yosunların üzerine oturdu; tam bu sırada yine bir bulut tavandan aşağıya inmişti. Kadın: “Haydi ellerini çırp!” dedi. Maren'in ellerini çırpması üzerine bu bulut da birincisi gibi dışarıya çekilip gidince kadın “Görüyor musun, ne kadar kolay! Sen bunu benden daha iyi yapabiliyorsun!” diye bağırdı.

Maren, bu çok neşeli güzel kadını hayran hayran seyrediyordu. “İyi ama siz kimsiniz?” diye sordu.

“Ben kim miyim? Çocuğum, sen çok safsın!”

Genç kız, kararsız gözlerle ona bir k z daha baktı, sonunda duraksayarak: “Sakin siz Yağmur Perisi Trude olmayasınız?” dedi.

“Ya başka kim olacaktım?”

“Ama bağışlayın! Şimdi o kadar güzel ve neşelisiniz ki!...”

Bunun  zerine Trude birdenbire dinginleşiverdi. “Evet”, dedi, “sana çok şey borçluyum. Beni uyandırmayıydın, Ateş Adam her yana egemen olacaktı, ben de yine toprağın altındaki ninenin yanına inmek zorunda kalacaktım.” İçten duyduğu bir korkuyla beyaz omuzlarını biraz kısarak ekledi: “Oysa burası o kadar güzel ve yeşil ki!...”

Sonra Maren oraya nasıl geldiğini anlattı; Trude yine yosunlara uzanmış, onu dinliyordu. Arada, yanında biten çiçeklerden birisini koparıyor, kendisinin ya da genç kızın saçlarına takıyordu. Maren, söğütlü sette ne büyük güçlüklerle yürüdüklerini anlatırken, Trude içini çekerek dedi ki: “Set, bir zamanlar siz insanlar tarafından yapılmıştı ; fakat o zamandan bu yana çok, pek çok zaman geçti! O zamanki kadınların giysileri senin üstündekilere benzemiyordu. O zamanlar bana sık sık gelirlerdi; ben onlara yeni bitkiler, yeni tahıllar için tohum ve taneler verirdim; onlar da bana karşılık olarak kendi yemişlerinden getirirlerdi. Onlar nasıl beni asla unutmuyorlarsa, ben de onları unutmazdım, tarlaları da hiç yağmursuz kalmazdı. Fakat uzun zamandan bu yana insanlar bana karşı yabancılaştılar; artık bana hiç kimse gelmiyor. Sıcaktan, büyük bir can sıkıntısından uykuya daldım; az kalsın kötü yürekli Ateş Adam utkuya ulaşacaktı.”

Bu arada Maren de gözleri kapalı olduğu halde yosunlara uzanmıştı; çevresinde öyle hafif bir çiğ yağıyordu ve güzel Trude'nin sesi o kadar tatlı, o kadar içten yansıyor-du ki...

Güzel kadın konuşmayı sürdürdü: “Yalnızca bir kez, ama yine çok eski zamanda, bir genç kız daha bana gelmişti. O kız da hemen hemen senin gibiydi ve aşağı yukarı senin giysin gibi bir giysisi vardı. Ben ona kendi çayır balımdan armağan ettim; bu bal bir insanın elimden aldığı son armağan oldu!”

Maren: “Tam üstüne bastınız!” dedi. “O genç kız benim sevgilimin ninesi olacak; beni bugün o kadar güçlendiren içki kesinlikle sizin çayır balınızdan yapılmıştır!”

Yağmur Perisi, herhalde daha hâlâ o zamanki genç dostunu düşünüyordu; çünkü: “Yine alnında öyle güzel, kestane renkli bukleleri var mı?” diye sordu.

“Kimin, Bayan Trude?”

“Kimin olacak, canım. Senin dediğin gibi büyük ninenin!”

Maren: “O! Hayır, Bayan Trude” diye yanıtladı; bu anda kendisini güçlü dostundan hemen biraz daha üstün duyumsuyordu. “Büyük nine çok yaşlandı!”

Güzel kadın: “Yaşlandı mı?” diye sordu. Bunu anlamamıştı; çünkü yaşlılığın ne olduğunu bilmiyordu.

Maren, bunu anlatmak için çok güçlük çekti. Sonunda dedi ki: “Bakın! İnsanın saçları kırılır, gözleri kırmızılaşır; kendisi çirkinleşir, neşesiz, can sıkıcı olur! İşte, gördünüz mü, Bayan Trude? Biz buna yaşlı deriz!”

Kadın yanıt verdi: “Doğru, şimdi anımsıyorum, insan

kadınları arasında böyleleri de vardı; ama büyük nine bana gelsin; ben onu yine neşeli ve güzel yaparım.”

Maren, başını salladı. “Olmaz, Bayan Trude,” dedi; “büyük nine çoktan toprağın altında.”

Trude içini çekti: “Zavallı büyük nine!”

Bunun üzerine, her ikisi de sustular; hâlâ rahatça uzanmış bir halde yumuşak yosunların üstünde yatıyorlardı. Birdenbire Trude: “Aman çocuğum” diye bağırdı. “Gevezelik edelim derken yağmur yağdırmayı tümüyle unuttuk. Gözlerini bir aç da bak! Hep bulutların arasına gömülmüş, kalmışız; seni bile hiç göremiyorum!”

Maren, gözlerini açınca: “Eyvah, kedi gibi ıslanacağız!” diye bağırdı.

Trude gülüyordu. “Sen yalnızca biraz ellerini çırp; ama dikkat et, bulutları parçalama!”

Böylece her ikisi de usulca ellerini çırpmaya başladılar; hemen bir dalgalanma ve kıpırdama oldu; bulutlar birbirlerini sıkıştırarak pencerelere doğru gidiyor, birbiri arkasından dışarıya süzülüyorlardı. Kısa bir zaman sonra Maren, yine önünde kuyuyu, sarı ve mor süsen çiçekleriyle bezenmiş yeşil yeri fark etti. Gittikçe, pencere delikleri de açıldı; genç kız, uzaklarda, bahçenin ağaçları üzerinde bulutların bütün göğü kapladığını gördü. Yavaş yavaş güneş görünmez oluyordu. Birkaç saniye daha geçince, dışarıda çalılar ve ağaçların yaprakları arasında rüzgârın bir kasırga gibi estiği işitildi; sonra ara vermeyen güçlü uğultular oldu.

Maren, ellerini kavuşturmuş olduğu halde doğrularak oturdu. Yavaşça: “Bayan Trude yağmur yağıyor” dedi.

Kadın, güzel sarışın başını belli belirsiz eğerek yanıt verdi; düş görür gibi oturuyordu.

Ancak dışarıda birdenbire büyük bir çatırtı ve gürültüler oldu; Maren, korkuyla dışarıya bakınca, biraz önce aştığı ırmak yatağından çok daha büyük, beyaz bulutların ani ve aralı devinimlerle havaya yükseldiğini gördü. Tam o sırada, güzel Yağmur Perisi'nin kollarıyla sarıldığını duyumsadı; Peri, yanında duran genç insan çocuğuna titreyerek iyice sokuluyordu.

“Şimdi Ateş Adamı suyla söndürüyorlar, bak, dinle: kendisini nasıl savunuyor! Ama hiçbir şeyin ona yararı olmaz.”

Kısa bir süre, böyle birbirlerine sarılı durdular; sonra dışarıyı yatıştı; artık yağmurun hafif şırlıtısından başka bir şey işitilmez olmuştu. İkisi de ayağa kalktı; Trude kuyunun kapağını aşağıya indirerek kilitledi.

Maren, Peri'nin beyaz elini öpüp dedi ki: “Kendim ve köyümüzdeki herkes için size teşekkür ederim, sevgili Bayan Trude! Şimdi de...” biraz duraksadıktan sonra ekledi: “Şimdi de eve dönmek isterim.”

Trude: “Şimdiden gidiyor musun?” diye sordu.

“Biliyorsunuz ya! Sevgilim beni bekliyor; herhalde adamakıllı ıslanmıştır.”

Trude parmağını kaldırdı. “Onu, ilerde de hiç bekletmeyeceksin, değil mi?”

“Kuşkusuz bekletmeyeceğim, Bayan Trude!”

“Öyleyse git, çocuğum; eve varınca öteki insanlara beni anlat; beni bundan sonra artık unutmasınlar. Şimdi gel! Seni geçireyim.”

Dışarıda, taze çiğler altında, her yanda yeşil çimenler, ağaç ve çalılıklarda yapraklar açmıştı. Irmağa geldiklerinde, su bütün yatağını yeniden doldurmuştu; kayık, sanki görülmez bir el tarafından onarılmış da genç kızı bekliyormuş gibi kıyıdaki bol çimenlerin yanında sallanarak duruyordu. İki de kayığa bindiler; damlalar oynayıp pıtırdayarak selin içine düşerken onlar yavaş yavaş karşıya doğru kaydılar. Tam karşıdaki kıyıya çıktıklarında, yanlarındaki çalılığın karanlığı içinden bülbüller öttü. Trude: “Oh!..” diyerek rahat bir soluk aldı; “daha bülbül mevsimi; henüz çok geç olmamış.”

Çağlayana giden dere boyunca yürüdüler. Çağlayan, kayalar üstünde yine gürleyerek akıyor, sonra seller halinde karanlık ıhlamurların altındaki geniş yatağa dökülüp gidiyordu. Aşağıya indiklerinde, ağaçların altından yollarında ilerlediler. Yine açıklığa çıkınca, Maren, yabancı kuşun, geniş halkalar çizerek bir göl üstünde süzüldüğünü gördü. Bu gölün geniş yatağı, genç kızın ayaklarına kadar uzanıyordu. Az sonra, en güzel kokuları sürekli içlerine çekip kıyıda parlak çakılların üstüne atılan dalgaların şıprıtısını dinleyerek kıyı boyunca aşağıya doğru gittiler. Her yanda binlerce çiçek açmıştı; Maren, bunların arasında mor menekşeleri, leylakları ve aslında mevsimleri çoktan geçtiği halde yakıcı sıcak yüzünden açamamış olan başka çiçekleri fark etti. Trude: “Onlar da geri kalmak istemiyor; şimdi hepsi birden açıyor” dedi.

Arada saçlarını sallıyor, damlalar kıvılcım gibi çevresine saçılıyordu ya da ellerini kavuşturuyor, dolgun beyaz kollarından su, bir deniz sedefine akar gibi akıyordu. Son-

ra yine ellerini ayırıyor, saçılan damlaların toprağa değdiği yerlerde yeni buharlar yükseliyor, hiç görülmemiş, taze çiçeklerin çeşit çeşit renkleri çimenlerin arasında parlıyordu.

Gözü döndükleri vakit Maren, yağın yağmurdan ancak görülebilen, geniş su yüzeyine bir kez daha dönüp baktı; sabahleyin ayakları ıslanmadan gölün dibinden geçtiğini düşününce hemen hemen korkudan titredi. Arıdreesini bıraktığı yere birazdan yaklaşmaları gerekiyordu. Gerçekten de, orada, büyük ağaçların altında genç köylü, koluna dayanmış yatıyor, uyur gibi görünüyordu. Maren, güzel Trude'ye bakıp da onun, gülümseyen kırmızı ağızıyla, yanında, çimenlerin üstünde gururlu gururlu yürüdüğünü görünce, kendisini köylü giysileri içinde o kadar kaba, o kadar çirkin duyumsadı ki: "Ah! Bu iyi olmayacak; onun Andrees'i görmesine hiç gerek yok!" diye düşündü. Yüksek sesle de dedi ki; "Beni geçirdiğimize teşekkür ederim, Bayan Trude; artık yolumu kendim bulurum!"

"Ama daha senin sevgilini göreceğim!"

"Yorulmayın, Bayan Trude; o da tıpkı öteki delikanlılar gibi bir genç; hem de ancak bir köy kızına layık olabilir."

Trude, genç kıza keskin gözlerle baktı. "Güzelsin, küçük deli" dedi; sonra kıza gözdağı verircesine parmağını kaldırdı: "Sen köyünde de en güzel kızsın!"

Şirin kızın yüzüne kan çıktı, gözleri yaşardı. Fakat Trude yine gülümsüyordu. "Öyleyse dikkat et!" dedi. Bütün kaynaklar yeniden fişkırdığı için kısa bir yoldan gidebilirsin. Aşağıda, söğütlü setin hemen solunda bir kayık vardır. Bu kayığa güvenle binin; sizi köyünüze çabuk ve

güvenli bir biçimde götürür! Şimdi de hoşça kal!” Bu sözleri söyledikten sonra kolunu genç kızın boynuna dolayıp onu öptü. “Oh! Böyle bir insan ağzı ne kadar taze, ne kadar tatlı oluyor!” dedi.

Sonra dönerek, düşen damlalar altında çimenlerin üstünde gitti. Bu arada şarkı söylemeye başlamıştı; sesi tatlı ve tekdüze geliyordu; güzel hayal, ağaçların arasında kaybolduğu vakit genç kız, uzaklardan daha hâlâ şarkıyı mı işittiğini, yoksa bunun yalnızca yağın yağmurun hışırtısını mı olduğunu ayırt edemiyordu.

Genç kız biraz sonra durdu; sonra sanki birdenbire duyduğu bir özleyişle kollarını uzattı. “Hoşça kal, güzel, sevgili Yağmur Perisi Trude, hoşça kal!” diye bağırdı. Fakat hiçbir yanıt gelmedi; yalnızca yağmurun yere yağarken hışırdadığını şimdi iyice fark ediyordu.

Sonra bahçenin kapısına doğru yürüyünce, genç köylüyü ayağa kalkmış, ağaçların altında duruyor gördü. Biraz daha yaklaştığında, “Böyle neye bakıyorsun?” diye sordu.

“Hay Allah, Maren! O enfes kadın da kimdi?”

Genç kız delikanlıyı kolundan yakalayıp sert bir çekişle sarsarak döndürdü. “Böyle gözlerini dikip bakma!” dedi. “O, sana göre değil; Yağmur Perisi Trude’ydi o!”

Andrees gülüyordu. “Pekâlâ, Maren,” diye yanıt verdi. “Onu gerçekten uyandırdığını buradan fark edebildim; çünkü, bana kalırsa, yağmur hiçbir zaman ortalığı bu kadar fazla ıslatmamıştır; böyle bir yeşermeyi de bütün ömrümce görmüş değilim! Ama şimdi gel! Eve gidelim; ban da bize verdiği sözü yerine getirsin!”

Söğütlü setin altında kayığı bulup bindiler. Geniş ovanın her yanını sular basmıştı. Suyun üstünde ve havada her türden kuş vardı; narin deniz kırlangıçları bağırarak üzerlerinden geçiyor, kanatlarının uçlarını suya daldırıyorlardı; martılar da ilerleyen kayıklarının yanında alımlı bir biçimde yüzüyorlardı; arada sırada önünden geçtikleri yeşil adacıklarda boyunları altın gibi sarı tüylü yaban horozlarının dövüştükleri görülüyordu.

Böylece suyun üstünde hızla kayıp gidiyorlardı. Yağmur hâlâ hafif hafif, ama kesilmeksizin yağıyordu. O ara su daralmıştı; birazdan ancak orta derecede geniş bir dereye dönüştü.

Andrees, eli gözlerinin üstünde olduğu halde bir süre uzaklara bakmıştı. “Bak, Maren!” diye bağırdı; “bu benim çavdar tarlam değil mi?”

“Doğru, Andrees; ne güzel yemyeşil olmuş! Ama üzerinde gittiğimiz derenin, köyümüzün deresi olduğunu görüyor musun?”

“Sahi, Maren; ama orası da ne? Her yan su baskınına uğramış!”

Maren: “Ah, Tanrım!” diye bağırdı; “Bunlar babamın çayırları! Şu güzel otlara bak. Hepsi suda yüzüyor.”

Andrees, genç kızın elini sıktı. “Zararı yok, Maren!” dedi; “Sanırım zararımız o kadar çok değil, benim tarlalarım da o oranda iyi ürün verecek.”

Kayık köyün çayırına yanaştı. Kıyıya çıkıp hemen el ele yoldan aşağıya doğru gittiler. Her yandan onlara gülümseyerek selam veriyorlardı; herhalde Stine Anne, onlar yokken biraz gevezelik etmiş olmalıydı.

Yağmur damlalarının altında sokakta koşan çocuklar: “Yağmur yağıyor!” diye bağıyorlardı. Açık penceresinden keyifli keyifli bakan ve her iki gencin elini kuvvetle sıkan Schulze Ağabey “Yağmur yağıyor!” diyordu. Yine lüle taşından çubuğuyla görkemli evinin araba kapısında duran Wiesenbauer de: “Evet, evet, yağmur yağıyor!” dedi. “Sen beni bu sabah iyice aldattın, Maren! Fakat şimdi ikiniz de içeriye gelin! Schulze Ağabey'in dediği gibi Andrees her bakımdan iyi bir delikanlıdır; onun ürünü, kuru otu da iyi olacak; böyle üç yıl üst üste yağmur yağarsa, tepelerle ovaların birleşmesi hiç de kötü olmayacak. Onun için karşıya, Stine Anne'ye gidin; işi hemen yoluna koyalım!”

O zamandan bu yana birkaç hafta geçmişti. Yağmur çoktan kesilmiş, ağır yüklü son hasat arabaları, çelenkler ve rüzgârda uçuşan kordelalarla ambarlara girmişti; güneşin güzel ışığında büyük bir gelin alayı kiliseye doğru gidiyordu. Gelinle güvey, Maren ve Andrees'ti; bunların arkasından Stine Anne ile Wiesenbauer el ele yürüyorlardı. Onları karşılamak için yaşlı kantör org çalıyordu; koroyu işitecek kadar kilise kapısına yaklaştıkları zaman, mavi gökte beyaz, küçük bir bulut birdenbire üzerlerinde belirdi; gelinin tacına birkaç hafif yağmur damlası düştü. Kilisenin avlusunda bulunanlar: “Uğurdur, uğurdur!” diye bağıyorlardı. Gelinle güvey: “Yağmur Perisi Trude geçti!” diye fısıldaşarak birbirlerinin ellerini sıktılar.

Sonra alay kiliseye girdi; güneş yine görüldü; org susmuştu; papaz, görevini yerine getiriyordu.

BULEMANN'IN EVİ

Kuzey Almanya'nın bir kıyı kentinde "Düsterstrasse" denen sokakta eski, yıkık bir ev vardır. Bu ev dar olmakla birlikte üç katlıdır. Evin ortasındaki duvar yerden hemen hemen çatının tepesine kadar cumba biçiminde çıkıntılıdır; her katta bu çıkıntının önünde ve yanlarında pencereler vardır; aydınlık gecelerde ay oradan ışığını salabilir.

Anımsanamayacak kadar eski zamanlardan bu yana bu eve kimse girmemiş ve bu evden kimse çıkamamıştır; sokak kapısındaki ağır pirinç tokmak, pastan hemen hemen kararmıştır; merdiven taşlarının yarıkları arasında her yıl otlar biter. Bir yabancı: "Bu ev ne evidir?" diye soracak olursa, kesinlikle "Bulemann'ın evi" yanıtını alır; ama sorgusunu sürdürüp: "İçinde kim oturuyor?" derse o zaman yine kesinlikle kendisine: "İçinde kimse oturmaz" diye yanıt verirler. Sokaklarda çocuklar, beşik başında sütineler şu şarkıyı söylerler:

*Bulemann'ın evinde,
Bulemann'ın evinde,
Sıçanlar pencereden
Bakarlar biz geçerken.*

Gerçekten de gece eğlencilerinden dönüşte oradan geçen zevk düşkünleri karanlık pencerelerin arkasında sayısız sıçanın ince seslerine benzeyen bağrıışmalar işittiklerini söyler. Hatta sesin boş odalarda nasıl yankılandığını duymak için, gözüpeklik edip kapının tokmağını vuran birisi, içeride, merdivenlerden büyük hayvanların atladığını iyice işittiğini ileri sürmektedir. Bunu anlatırken: “Belediye pazarındaki sirkte gösterilen büyük yırtıcı hayvanların atlayışlarına benzer sesler duydum” diye eklemeyi unutmaz.

Karşıdaki ev bir kat daha alçaktır; onun için, geceleyin ayın ışığı, doğrudan doğruya eski evin üst pencerelerine vurabilmektedir. Bekçinin de böyle bir geceyle ilgili anlatacağı bir şey vardır. Ancak o, yalnızca yuvarlak cumba pencerelerinin arkasında renkli takkesiyle yaşlı, kısa boylu bir insan hayali gördüğünü söylemektedir. Buna karşılık komşular, bekçinin o gece herhalde yine sarhoş olduğu kanısındadırlar; onlar, şimdiye kadar karşı evin pencerelerinde insana benzer hiçbir şey görmediklerini söylerler.

Kentin uzak bir mahallesinde oturan ve yıllarca önce Azize Magdalena Kilisesi'nde orgcu olan yaşlı bir adam da bu konuda en çok bilgiyi verebilir gibi gözükmektedir. Bir kez kendisine bunu sordukları zaman demiştir ki: “Çocukluğumda o evde yaşlı bir kadınla yalnız başına oturan sıssık adamı hâlâ iyice anımsarım. Bu adam, koltukçuluk yapan babamla, birkaç yıl sık sık alışveriş etmiştir; o zamanlar birkaç kez ben de iş için onun evine gönderildim. Oraya isteyerek gitmediğimi ve her zaman türlü kaçamaklar aradığımı da hâlâ anımsarım. Çünkü üçüncü kattaki Bay Bulemann'ın odasına gitmek için dar, karanlık merdivenle-

ri çıkmaktan gündüz bile korkardım. Halk arasında ona "tutsak taciri" derlerdi; bu ad bile bende korku uyandırır-
dı; üstelik onun hakkında insana ürküntü veren türlü söy-
lentiler dolaşırđı. Babasının ölümünden sonra, eski eve yer-
leşmeden önce yıllarca superkargo (*) olarak Batı Hindis-
tan seferlerine katılmıştı. Orada zenci bir kadınla evlendi-
đi söylenirdi; ama memlekete döndüğü zaman, günün bi-
rinde o kadının da birkaç kara çocukla birlikte gelmesi boş
yere beklenmişti. Kısa bir süre sonra, bu adamın dönüşte
bir tutsak gemisine raslayarak geminin kaptanına kendi
etinden ve kanından olan çocuklarını anneleriyle birlikte
birkaç altına sattığı söylendi." Yaşlı adam, şunu da ekleme-
yi gerekli gördü: "Bu söylentilerden hangilerinin doğru ol-
duğunu söyleyemem; çünkü bir ölüye karşı daha çok ko-
nuşmak istemem; ama kesin olan bir şey varsa, o da Bule-
mann'ın, insanlardan hoşlanmayan, cimri, bir eşi daha bu-
lunmayan bir adam olduğuydu; gözleri de kötü işler gör-
müş gibi bakardı. Yardım isteyen, yıkıma uğramış hiç kim-
se onun eşiğinden adım atamazdı; oraya gittiğim zamanlar,
kapı hep içerden demir bir zincirle kapalı olurdu. Ağır tok-
mağı defalarca vurmak zorunda kalır, evin efendisinin en
yukardaki merdivenden öfkeyle aşağıya seslendiğini işitir-
dim: "Bayan Anken! Bayan Anken! Sağır mıdır, nedir? Ka-
pının çalındığını duymuyor mu?" Evin arka tarafından taş
döşemeli odayla geçenekten yaşlı kadının sürten ayakları-
nın sesi hemen duyulurdu. Ama kadıncağız, kapıyı açma-
dan önce kesik kesik öksürerek sorardı: "Kim o?" Ancak

(*) Superkargo, bir gemiye yüklenen malların gidilen yerde satışını
sağlar ve sonra mal sahiplerine hesap verir. (ç.n.)

“Leberecht!” diye yanıt verdiğim zaman içerideki zincir çengelinden çıkarılırdı. Ben bir kez saymış olduğum gibi, yetmiş yedi basamak merdiveni ivedi ivedi çıkıncaya kadar Bay Bulemann, odasının önündeki küçük, dış sofada beklemeyi alışkanlık edinmişti; beni hiçbir zaman odaya sokmadı. Bir eliyle arkadan oda kapısının mandalını tutarak sarı çiçekli geceliği, sivri uçlu takkesiyle önümde nasıl durduğunu hâlâ görürüm. Ben, bana verilen görevi yerine getirirken, o beni keskin, yuvarlak gözleriyle süzer, sonra sertçe hemen başından savardı. O zamanlar dikkatimi en çok iki iri kedi çekerti; birisi sarı, öteki kara olan bu kediler adamın arkasından birbirlerini iterek odadan çıkar, iri başlarını onun dizlerine sürerlerdi. Birkaç yıl sonra, babamla alışverişi kesti; ben de bir daha oraya gitmedim. Bütün bunlar olalı yetmiş yıldan fazla bir zaman geçti; Bay Bulemann, kimsenin dönmediği yere çoktan götürülmüş olmalı.” Yaşlı adam bunu söylerken yanılıyordu. Bay Bulemann'ın bir yere götürüldüğü yoktu; o hâlâ orada yaşamaktaydı.

Bu olay şöyle olmuştur:

Bulemann evin son sahibiydi; kendisinden önce, daha peruka takıldığı zamanlarda, o evde rehinle borç para veren yaşlı, kamburu çıkmış bir adamcağız otururdu. Ticaretini elli yılı geçen bir zamandan bu yana iyice yoluna koymuş olduğundan ve karısının ölümünden sonra evini yöneten kadınla birlikte bir hayli hasisçe yaşadığından, sonunda zengin bir adam olmuştu. Ama bu zenginlik daha çok değerli eşyadan, tabak, çanakdan ve garip koltukçu eşyasından ibaretti; bütün bunları, yıllarca tutu olarak savurganlardan ya da sıkıntıya uğrayan insanlardan almış ve tu-

tuların karşılığında verilen borç para geri getirilmediği için hepsi kendisinde kalmıştı. Bu tutuların yasaya göre mahkemeler aracılığıyla yapılması gereken satışında paranın fazlasını sahiplerine vermek zorunda kalacağından, onları büyük ceviz dolaplarda biriktirmeyi yeğlerdi. Bu nedenle yavaş yavaş birinci ve sonunda da ikinci katın odaları dolaplarla dolmuştu. Çoğu kez geceleyin Bayan Anken evin arka tarafındaki küçük odasında horuldarken ve ağır zincir, evin kapısına takılıyken, sessiz adımlarla merdivenleri inip çıkardı. Yukardan aşağıya ilikli, maviye çalan gri paltosunun içinde, bir elinde lamba, ötekinde anahtar destesi, kâh birinci kâh ikinci kattaki oda kapılarını, dolap kapaklarını açar, burada altın bir çalar saati, orada mineli bir burunotu kutusunu saklı bulunduğu köşeden alır ve bunların kaç yıldır elinde olduğunu, ilk sahiplerinin ne dereceye kadar yaşlandıklarını, ortadan yitip yitmediklerini ya da ellerinde paralarıyla bir daha gelip tutuları geri isteyip istemeyeceklerini içinden kendi kendine hesaplardı.

Tutu karşılığında borç para veren bu adam, sonunda iyiden iyiye yaşlanınca hazinelerinden ayrılarak ölmüş, dolu dolaplarla birlikte evini, yaşamında bunlardan tümüyle uzak tuttuğu tek oğluna bırakmak zorunda kalmıştı.

Bu oğul, küçük Leberecht'in o kadar çok korktuğu Superkargo idi; tam o sırada denizaşırı bir seferden yurduna dönmüştü. Babası gömüldükten sonra, önceki işlerini bırakarak eski cumbalı evin üçüncü katındaki odasına yerleşti; orada artık, maviye çalan gri paltosunun içinde kamburu çıkmış adamcağızın yerine, sarı çiçekli geceliği, renkli, ucu sivri takkesiyle uzun, zayıf vücutlu bir insan bir aşağı bir yu-

karı dolaşıyor, bazen de ölünün küçük masasının başında oturarak hesap yapıyordu. Yaşlı tutucunun yığınlar halinde birikmiş değerli eşyadan duyduğu zevk, Bay Bulemann'a geçmemişti. Kapıları sürgüleyip büyük ceviz dolapların içindekileri inceledikten sonra, hâlâ başkalarının malı olan bu eşyaların gizlice satılabilip satılamayacağını kendi kendine düşündü. Yalnızca, kendisine kalan defterlerden anlaşıldığına göre, bunların bedelleri içinden onun çok az bir şey almaya hakkı vardı. Ama Bay Bulemann, karar veremeyen adamlardan olmadığı için birkaç gün içinde, kent dış mahallelerinden birinde oturan bir eskiciyle anlaşmış, son yıllardan kalma birkaç tutu alıkonduktan sonra büyük ceviz dolapların içindeki türlü eşya gizlice ve sakınmayla halis gümüş paralara çevrilmişti. Bu, küçük Leberecht'in eve geldiği zamanlara raslar. Bay Bulemann satıştan elde edilen parayı, büyük demir sandıklara koyarak bunları yatak odasında yan yana dizdirirdi; çünkü iyeliğinin yasal olmaması dolayısıyla, bu paraları ipotekle vermeye ya da başka biçimde bir kamu kurumuna yatırmaya cesaret edemiyordu. Bütün eşya satılınca, ömrünün ne kadar sürebileceğini ve bu süre içinde akla gelebilecek bütün giderleri hesaplamaya koyuldu. Yaklaşık doksan yıl yaşayacağı kestirimiyle, parayı birer haftalık ayrı küçük paketlere böldü; akla gelmeyen harcamalar için de her üç aya küçük bir paket daha ekledi. Bu para, yandaki oturma odasında duran ayrı bir sandığa kondu; babasından kalan yaşlı hizmetçi Bayan Anken, her cumartesi sabahı yeni bir paket almak ve bir önceki paketin nerelere harcandığı hakkında hesap vermek için görünürdü.

Yukarıda anlatıldığı gibi Bay Bulemann karısını ve ço-

cuklarını birlikte getirmemişti; buna karşılık yaşlı tutucunun gömüldüğünün ertesi günü biri sarı öteki kara, çok iri iki kedi, bir tayfa tarafından sıkıca bağlanmış bir torba içinde gemiden eve getirilmişti. Bu hayvanlar, biraz sonra efendilerinin biricik arkadaşları oldu. Bayan Anken'in içten bir öfkeyle her gün hazırladığı özel yemekleri öğleyin yerlerdi. Yemekten sonra, Bay Bulemann kısa süren öğle uykucuğunu uyurken, onlar tok karınla efendilerinin yanında kanepede oturur, dillerini dışarıya sarkıtarak yeşil gözleriyle uykulu uykulu adamcağıza bakarlardı. Evin alt odalarında kendilerine hep yaşlı kadının gizli bir tekmesine mal olan sıçan avına çıktıkları zaman, yakaladıkları sıçanları ağızlarında sürükleyerek ilk önce kesinlikle efendilerine getirirler, kanepenin altına saklanıp avlarını yemeden önce ona gösterirlerdi. Bay Bulemann gece olup da renkli sivri takkesini bir beyaz takkeyle değiştirdi, her iki kedisiyle birlikte bitişik küçük odadaki perdeli büyük yatağına gider, orada ayak ucunda kıvrılan hayvanların tekdüze horultusunu dinleye dinleye uykuya dalardı.

Bu sessiz dingin yaşam ara sıra bozulmamış da değildi. İlk yıllarda, satılan tutuların tek tük sahipleri gelmiş, aldıkları az miktardaki parayı geri vererek değerli eşyalarını almak istemişlerdi. Bay Bulemann da, yaptıklarını ortaya çıkartabilecek davalardan korktuğu için, büyük sandıklarına başvurup az çok ödence vererek ilgililerin susmasını sağlamıştı. Bu olaylar, onu insanlara daha çok düşman etmiş, daha öfkeli bir hale getirmişti. Yaşlı koltukçuyla yapılan alışveriş çoktan kesilmişti; önceleri kaç kez düştüğü bir sorunu çözmeye, güvenilir bir piyangodan ge-

lebilecek kazancı hesaplamaya uğraşarak cumbalı odacığında kendi kendine otururdu. Böyle bir piyangoyla günün birinde servetini ölçülemez derecede artırmayı düşünürdü. Her iki iri kedi, Graps'la Schnores de şimdi onun hırçınlığından neler çekiyordu. Onları bir ara uzun parmaklarıyla okşayacak olsa bile, bir süre sonra zavallılar, örneğin cenvellerdeki hesap tutmadığı takdirde üzerlerine kumluğun ya da kâğıt makasının atılmasını bekleyebilirlerdi; o zaman bağırarak topallaya topallaya bir köşeye kaçarlardı.

Bay Bulemann'ın bir akrabası vardı; bu annesinin ilk evliliğinden olma bir kızdı. Daha annesi öldüğü zaman, ondan kalan mirastan kızın payı kendisine verilmişti; bu nedenle Bay Bulemann'a geçen servet üzerinde onun hiçbir şey ileri sürmeye hakkı yoktu. Bu üvey kardeş, kentnin dış mahallelerinden birinde çok sıkıntılı koşullar altında yaşamasına karşın Bulemann onunla hiç ilgilenmezdi: çünkü gereksinimli akrabasıyla ilişki kurmayı, öteki insanlarla ilişki kurmaktan daha da az severdi. Yalnızca bir kez kadıncağz, kocasının ölümünden kısa bir süre sonra, yaşı ilerlemiş olduğu halde, hastalıklı bir çocuk doğurduğunda, yardım istemek için ona gelmişti. Kadını içeriye alan Bayan Anken, aşağıdaki merdivende kulak kabartarak oturmuş, biraz sonra da yukardan efendisinin keskin sesini işitmişti: Sonunda kapı hızla açılmış, kadın ağlaya ağlaya merdivenlerden aşağıya inmişti. Daha o akşam Bayan Anken, bundan sonra Christine bir daha gelecek olursa evin kapısından zinciri çıkartmaması için kesin buyruk almıştı.

Yaşlı kadın, efendisinin çengel burnundan ve keskin, baykuş gözlerinden gittikçe daha da çok korkar duruma

gelmişti. Bay Bulemann yukarda merdiven tırabzanından ona seslenince ya da gemide alışık olduğu gibi parmaklarının yardımıyla yalnızca keskin bir ıslık çalınca kadıncağız hangi köşede otursa otursun hemen yerinden kalkar, kendi kendine sövüp homurdanarak sürtüne sürtüne, inleye inleye dar merdivenlerden yukarı çıkardı.

Ancak Bay Bulemann'ın üçüncü katta yaptığı gibi, Bayan Anken de pek yasal bir biçimde elde edilmemiş servetlerini alt kattaki odalarda biriktiriyordu. Kadıncağız Bulemann'la yaşantılarının daha ilk yılında bir tür çocukça korkuya kapılmıştı: Efendisi günün birinde evin harcamalarını görmeyi üzerine alabilirdi; o zaman kendisi, onun cimriliği yüzünden, yaşlılık günlerinde gereksinim içinde kalacaktı. Bunu önlemek amacıyla, buğdayın fiyatı arttı diye ona yalan söylemiş, bir süre sonra da, ekmeğe alabilmek için, verilen paranın bu artışı karşılayabilecek kadar artırılmasını efendisinden istemişti. Tam o ara ömrünün hesabına başlamış olan Superkargo, homurdana homurdana kâğıtlarını yırtmış, hesabını yeni baştan yaparak haftalık tayınlara istenen parayı eklemişti. Bayan Anken de amacına eriştikten sonra, vicdanını rahat ettirmek için, fazla aldığı şilinleri değil, yalnızca bu paralarla satın aldığı francalaları aşırıyor, Bay Bulemann aşağıdaki odalara hiç girmediği için, bunları, yavaş yavaş, değerli eşyalarından boşalan büyük ceviz dolaplara dolduruyordu.

Böylece on yıl kadar geçmiş olmalıydı. Bay Bulemann gittikçe daha kuruyor, saçları daha çok kırlaşıyordu; sarı çiçekli geceliği de gittikçe yıpranıyordu. Bu arada, çoğu kez günler geçer, konuşmak için ağzını bile açmazdı. Çünkü i-

ki kedisinden ve yaşlı, yarı çocuklaşmış hizmetçisinden başka hiçbir yaratık görmüyordu. Yalnızca ara sıra, komşu çocuklarının aşağıda, evinin önündeki mola taşları üzerinde oynadıklarını işittiğinde, başını pencereden biraz çıkarır, keskin sesiyle çıkmaz sokağa doğru söverek haykırdı. Bunun üzerine çocuklar: “Tutsak taciri, tutsak taciri!” diye bağırıp dağılırlardı. Bay Buleman daha öfkeli bir halde sövgüler ve ilençler yağdırır, sonunda hisimla pencereyi kapayarak öfkesini içerde Graps'la Schnores'ten çıkarırdı.

Bayan Anken, komşularla her türlü ilişkiyi önlemek için uzun zamandan beri alışverişlerini sapa sokaklarda yapmak zorunda kalıyordu. Yine de ancak karanlık basınca sokağa çıkabiliyor, sonra da, arkadan evin kapısını kilitlemek zorunda bırakılıyordu.

Noel yortusundan sekiz gün kadar önceydi; yine bir akşam yaşlı kadın böyle bir amaçla evden ayrılmıştı. Başka zamanlar hep özen göstermiş olmasına karşın, bu kez unutkanlığı tutmuş olmalıydı. Çünkü Bay Bulemann kibritle şamdanını tam yaktığı sırada, dışarıda, basamaklarda gürültü olduğunu şaşırarak işitti. Işığını önünde tutarak sofaya çıkınca, üvey kız kardeşinin solgun bir çocukla birlikte karşısında durduğunu gördü.

Onlara bir an şaşkınlık içinde, öfkeli öfkeli baktıktan sonra: “Eve nasıl girdiniz?” diye çıkıştı.

Kadın çekingen bir tavırla: “Aşağıda kapı açıktı” dedi. Bulemann, dişleri arasından hizmetçisine bir sövgü savurdu. Sonra: “Ne istiyorsun?” diye sordu.

Kadın: “Bu kadar sert olma, kardeşim” diye yalvardı; “yoksa sana söz söylemeye cesaret edemiyorum.”

“Benimle konuşacak neyin olabilir? Sen payımı aldın; birbirimizle işimiz kalmadı.”

Kadın, susarak onun önünde duruyor, boş yere uygun bir söz arıyordu. İçeride oda kapısının habire tırmalandığı işitiliyordu. Bay Bulemann geriye dönerek kapıyı açtığı zaman, iki iri kedi sofaya doğru atlayarak solgun çocuğun çevresinde dönüp mırıldana mırıldana ona sürtündüler; onlardan korkan çocuk, duvara doğru geri çekiliyordu. Efendileri, hâlâ önünde sesini çıkartmadan duran kadını sabırsızlıkla süzüyordu. “E!.. daha ne kadar bekleyeceksin?” diye sordu.

Kadın sonunda söze başladı: “Senden bir şey rica etmek istiyordum, Daniel. Baban, ölümünden birkaç yıl önce, çok sıkıntıda olduğum bir zamanda, benden tutu olarak küçük bir gümüş kupa almıştı.”

Bay Bulemann: “Babam senden mi almıştı?” diye sordu.

“Evet Daniel, baban, ikimizin annesinin kocası. İşte tutu makbuzu; bunun için bana pek de bir şey vermedi.”

Kız kardeşinin boş ellerini hızlı bir bakışla gözden geçiren Bay Bulemann: “Sonra?” dedi.

Kadın, çekine çekine konuşmayı sürdürdü: “Geçenlerde bir düş gördüm; hasta çocuğumla birlikte kilise mezarlığına gitmiştim. Annemizin mezarına geldiğimiz zaman, o, açılmış beyaz güllerle dolu küçük bir ağacın altında, mezar taşında oturuyordu. Bir zamanlar, daha ben çocukken, bana armağan etmiş olduğu o küçük kupa elindeydi; biz biraz daha yaklaşınca kupayı dudaklarına götürdü, çocuğa gülümseyerek işaret ederken de, “sağlığına!” dedi, bunu iyice işittim. Bu, annemizin sağlığındaki yumuşak sesiydi, Daniel; bu düşü üç gece arka arkaya gördüm.”

Bay Bulemann: “Bundan ne çıkar?” diye sordu.

“Kupayı bana geri ver, kardeşim! Noel yortusu yaklaştı; onu, hasta çocuğumun boş Noel tabağına koy!”

Kuru adam, sarı çiçekli geceliğinin içinde kıpırdamadan kadının önünde duruyor, onu keskin yuvarlak gözleriyle süzüyordu. “Para yanında mı?” diye sordu. “Düşlerle tutular kurtarılamaz.”

Kadın: “Ah, Daniel!” diye bağırdı; annemize inan! Çocuğum küçük kupadan içerse iyi olacak. Acı biraz; ne de olsa o da senin kanındandır!”

Ellerini adama doğru uzatmıştı; ama o, bir adım geri çekildi. “Benden uzak dur” dedi. Sonra kedilerine seslendi: “Graps, yaşlı hayvanım! Schnores, oğulcuğum!” Büyük sarı kedi bir sıçrayışta efendisinin koluna atlayıp renkli takkeyi pençeleriyle tırmaladı; kara kedi de miyavlayarak adamın dizlerine tırmanmaya çalışıyordu.

Hasta çocuk usulca yaklaşmıştı. Kadının giysisini çekiştirerek “Anne, kara çocuklarını satan hain dayı bu mu?” dedi.

Ama aynı anda Bay Bulemann da kedileri yere fırlatmış, bağırarak çocuğun kolunu yakalamıştı. “İlençli dilenci piçi” diye bağırdı; “o budalaca öyküyü sen de mi söylüyorsun?”

Kadıncağыз: “Kardeşim, kardeşim!” diye haykırdı. Ama çocuk çoktan aşağıdaki sahanlıkta yatıyordu. Annesi arkasından atılarak onu usulca kollarına aldı, sonra doğruldu, çocuğun kanayan başı göğsünde olduğu halde sığıttığı yumruğunu, yukarda, tırabzanın önünde, mırıldanan kedilerinin arasında duran kardeşine doğru kaldırdı: “Alçak, kötü adam!” diye bağırdı. “Hayvanlarla birlikte yok ol!”

Kardeşi: “İstedigin kadar ilen; ama hemen evden defol!” diye yanıtladı.

Sonra kadın, ağlayan çocukla birlikte karanlık merdivenlerden inerken, o da kedilerini çağırıp oda kapısını arkasından çarparak kapattı. Zenginlerin taş yürekliliği yüzünden yükselen ilençlerin, yoksulların ilenmelerinin tehlikeli olduğunu düşünmüyordu.

Birkaç gün sonra, Bayan Anken, her zaman olduğu gibi öğle yemeğiyle efendisinin odasına girdi. Ama bugün ince dudaklarını her zamankinden daha fazla kısıyor, küçük, zayıf gözleri de sevinçten parlıyordu. Çünkü o akşamki unutkanlığı yüzünden sineye çekmek zorunda kaldığı sert sözleri unutmamıştı; şimdi de bunların karşılığını efendisine faiziyle geri vereceğini düşünüyordu.

“Azize Magdalena'da çanların çalındığını işittiniz mi?” diye sordu.

Hesap cetvellerinin başında oturan Bay Bulemann kısaca: “Hayır!” dedi. Yaşlı kadın sorgusunu sürdürdü.

“Çanların niçin çalındığını biliyor musunuz?”

“Aptal geveze! Ben çanları dinlemem.”

“Ama bunlar sizin yeğeniniz içindi!”

Bay Bulemann kalemi elinden bıraktı. “Ne saçmalıyorsun, koca moruk?”

“Küçük Christoph'u biraz önce gömdüklerini söylüyorum.”

Bay Bulemann yine yazmayı sürdürüyordu. “Bu bana ne diye anlatıyorsun? Oğlan beni ne ilgilendirir?”

“Yok, aklıma geldi de... Kentte olup bitenler anlatılmaz mı ya!”

Ancak o gittiği zaman Bay Bulemann, kalemi yeniden elinden bıraktı, elleri arkasında, odasında uzun süre bir aşağı, bir yukarı dolaştı. Aşağıda, çıkmaz sokakta bir gürültü olsa, çocuğa yapılan kötü davranıştan dolayı kendisini mahkemeye çağırarak olan çağrıcının şimdiden gelmesini bekliyormuş gibi hemen pencereye gidiyordu. Getirilen yemekten miyavlayarak payını isteyen kara Graps, bir tekme yedi, bağıra bağıra köşeye kaçtı. Ama açıklıktan mı, yoksa hayvanın her zaman o kadar uysal olan doğası birdenbire değiştiği için mi, efendisine döndü, öfkeli öfkeli homurdanarak onun üstüne doğru yürüdü. Bay Bulemann hayvana ikinci bir tekme daha attı. “Ziftlerin; beni beklemenize gerek yok” dedi.

Her iki kedi, adamın onlar için yere koyduğu dolu ta-
bağın yanına bir sıçrayışta gelmişti.

Ancak sonra garip bir şey oldu.

İlk önce yemeğini bitiren sarı Schnores, şimdi odanın ortasına gelmiş, gerinip kamburunu çıkartmıştı. Bay Bulemann birdenbire önünde durdu; sonra hayvanın çevresinde dolaştı, onu her yönden seyretti. Kedinin başını hafifçe kaşıyarak: “Schnores, yaşlı çapkın, bu da ne?” dedi. “Yaşlılık günlerinde daha da büyüdün!” O anda, öteki kedi de oraya atlamıştı. Parlak tüylerini kabarttı, sonra kara ayakları üzerinde dikildi. Bay Bulemann, renkli takkesini alnından yukarıya itti. “O da” diye mırıldandı. “Tuhaf, herhalde türlerinden olmalı.”

Bu arada ortalık kararmıştı; kimse gelip onu rahatsız etmediği için, masanın üstünde duran tabaklarının başına geçti. Hatta sonunda, yanındaki kanepede oturan iri kedi-

lerini keyifli keyifli seyretmeye başladı. Onlara başıyla işaret ederek: “Benim heybetli delikanlılarım!” dedi. “Artık aşağıdaki kadın, herhalde farelerinizi zehirlemiyor!” Ancak akşam bitişik yatak odasına gittiği zaman, onları her zamanki gibi içeriye almadı. Geceleyin kedilerin ayaklarıyla oda kapısını tırmalayıp miyavladıklarını işitince, yorganını kulaklarına çekti: “İstedığınız kadar miyavlayın, pençelerinizi gördüm” dedi.

Sonra ertesi gün oldu; bir gün önceki olay öğleyn aynen yineleni. Kediler tabaklar boşalınca, ağır bir sıçrayışla odanın ortasına atlayarak gerindiler; yine hesap cetvellerinin başına oturmuş olan Bay Bulemann, onlara bir göz atar atmaz, döner sandalyesini dehşetle geriye itti ve boynunu uzatarak ayakta duraladı. Graps'la Schnores, kendilerine kötü bir şey yapıyormuş gibi hafif hafif bağırıp titreyerek, kuyrukları kıvrık, tüyleri kabarmış orada duruyorlardı; Bulemann belli bir biçimde gördü: Onlar genişliyor, gittikçe büyüyor, büyüyorlardı.

Elleri masaya sarılmış, bir an daha öyle durdu; sonra birdenbire yürüyerek hayvanların önünden geçti, oda kapısını ardına kadar açtı. “Bayan Anken, Bayan Anken!” diye bağırdı. Kadın, hemen işitir gibi görünmediğinden, Bulemann parmaklarının arasından bir ıslık öttürdü; az sonra yaşlı kadın ayaklarını sürüye sürüye evin arka tarafından çıktı, soluk soluğa birbiri arkasından merdivenleri tırmandı.

Kadın içeriye girince Bulemann: “Şu kedilere bir bak-sana!” dedi.

“Onları her zaman görüp duruyorum, Bay Bulemann.”

“Onlarda hiçbir şey fark etmiyor musun?”

Kadın kırıştırdığı zayıf gözleriyle çevresine bakarak: “Bilmediğim hiçbir şeyi fark etmiyorum, Bay Bulemann!” diye yanıt verdi.

“Bunlar ne biçim hayvan? Bunlar artık kedi değil!” Yaşlı kadını kolundan yakalayıp duvara doğru sürdü. “Kızıl gözlü cadı!” diye bağırdı; “Kedilerime ne yaptığını itiraf et!”

Kadın, kemikli ellerini kavuşturmuştu; anlaşılmaz dualar mırıldanmaya başladı.

Korkunç kedilerse, sağdan soldan efendilerinin omuzlarına atladılar; sivri dilleriyle onun yüzünü yalıyorlardı. Bunun üzerine adam, yaşlı kadını bırakmak zorunda kaldı.

Kadıncağız durmadan mırıldanıp kesik kesik öksürek odadan çıktı, merdivenlerden aşağı kaya kaya indi. Şaşkın gibiydi; efendisinden mi, yoksa iri kedilerden mi olduğunu kendisi de bilmeden korkuyordu. Böylece, arka taraftaki odasına geldi. Titrek ellerle yatağından içi para dolu yün bir çorap çıkarttı; sonra bir sandıktan bir miktar eski giysi ve paçavra aldı, servetini bunlarla sardı; böylece büyük bir bohça oluştu. Gitmek, her ne pahasına olursa olsun gitmek istiyordu; efendisinin, kentin dış mahallelerinden birindeki yoksul kardeşini düşünüyordu; o kendisine karşı hep dostça davranmıştı; ona gitmek istiyordu. Gerçi bu, birçok çıkmaz sokaktan, karanlık uçurumlar ve dereler üzerindeki birçok dar ve uzun köprüden geçen uzun bir yoldu; dışarıda da kış akşamının alacakaranlığı başlamıştı. Buna karşın bir güç kendisini dışarı çekiyordu. Büyük ceviz dolaplarında çocukça bir özenle biriktirdiği binlerce francalasını aklına bile getirmeden, ağır bohçası sırtında, evden çıktı. Büyük, tırtıllı anahtarlarla ağır meşe ka-

pıyı özenle kilitleyip anahtarı deri çantasına koydu; sonra, soluk soluğa karanlık kente daldı.

Bayan Anken bir daha dönmemiş, Bulemann'ın evinin kapısı da bir daha açılmamıştır.

Fakat kadının gittiği gün, Noel'de ev ev dolaşarak Noel Baba'nın yamağı rolünü oynayan genç bir serseri, kaba tüylü postu sırtında, Kreszentius Köprüsü'nden geçerken, yaşlı bir kadını adamakıllı korkuttuğunu, o kadar ki, kadının karanlık suya bohçasıyla birlikte çılgın gibi atıldığını gülerek arkadaşlarına anlatıyordu. Bekçiler ertesi gün erkenden, kentin en dış mahallesinde, büyük bir bohçaya bağlı yaşlı bir kadının cesedini sudan çıkarmışlardı; kimse kim tanımadığı bu ceset, biraz sonra oradaki kilise mezarlığının yoksullar bölümüne sıradan bir tabut içinde gömülmüştü.

Noel gecesinin sabahıydı. Bay Bulemann kötü bir gece geçirmişti; odasının kapısını kedilerin tırmalaması ve kapıyı açmaya uğraşmaları, bu kez onu, hiç rahat bırakmamıştı; ancak tan atarken uzun, ağır bir uykuya dalabilmişti. Sonunda sivri uçlu takkesiyle başını oturma odasına sokunca, her iki kedinin yüksek sesle mırıldayarak telaşlı adımlarla birbirlerinin çevresinde dolaştığını gördü. Vakit öğleyi geçmişti; duvar saati biri gösteriyordu. "Hayvanlar acıkmış olmalı" diye mırıldandı. Sonra sofaya bakan kapıyı açıp yaşlı kadına ıslık çaldı. Ancak aynı zamanda kediler birbirlerini iterek dışarı fırladılar, merdivenden aşağıya koşular; biraz sonra Bulemann, mutfakta atlamalar ve tabak çanak gürültüleri işitti. Herhalde kediler, Bayan Anken'in bir gün sonraki yemekleri koymayı alışkanlık edindiği dolaba sıçramışlardı.

Bay Bulemann yukarıdaki merdivende durmuş bağıra bağıra yaşlı kadını azarlayarak çağırıyordu; ama ona yalnızca sessizlik yanıt veriyor ya da aşağıdan, eski evin köşelerinden zayıf bir yansıma geliyordu. Çiçekli entarisinin eteklerini toplayarak kendisi aşağıya inmek istedi; tam o sırada, aşağıdaki basamaklarda bir gürültü oldu ve her iki kedi koşarak yeniden yukarıya çıktı. Ancak bunlar artık kedi değil, iki korkunç, adsız yırtıcı hayvandı. Adamın karşısına geçtiler, için için parlayan gözleriyle ona bakıp boğuk boğuk uludular. Önlerinden geçmek istedi; ama entarisinden bir parça kopartan bir pençe darbesi, onu geriye döndürdü. Odaya koştu; sokaktaki insanları çağırarak için bir pencere açmak istiyordu; ancak kediler arkasından içeriye atılarak onun önüne geçtiler. Kuyrukları kalkık, öfkeyle mırıldayarak pencerelerin önünde bir aşağı bir yukarı dolaşıyorlardı. Bay Bulemann, sofaya koşup arkasından oda kapısını kapadı; ama kediler pençeleriyle kapının mandalını açmış, merdivende onun önüne çıkmışlardı. Yeniden odaya kaçtı, kediler de yeniden oraya geldiler.

Gün sona ermişti; karanlık bütün köşelere çöküyordu. Bulemann, aşağıdan, çıkmaz sokağın derinliklerinden bir şarkı duydu; kız ve erkek çocuklar ev ev dolaşiyor, Noel şarkıları söylüyorlardı. Her kapıya uğruyorlardı; ayakta dinledi. Kapısına kimse gelmiyor muydu? Fakat o, pekâlâ biliyordu: Hepsini kendisi kovmuştu; evinin kilitli kapısını kimse çalmıyor, kimse kapıyı sarsmıyordu. Evin önünden geçip gittiler; yavaş yavaş çıkmaz sokak sessizleşti, bir ölüm sessizliği çevreyi kapladı. Bulemann, yeniden kaçmaya çalıştı; zor kullanmak istiyordu, hayvanlarla

dövüşerek, her yanı kan içinde kalıncaya kadar yüzünü, ellerini yırttırdı. Sonra yeniden hileye başvurdu; onları eskiden severken kullandığı güzel adlarıyla çağırdı, tüylerini okşadı, hatta büyük, beyaz dişli yassı başlarını kaşımaya bile cesaret etti. Onlar da kendilerini Bulemann'ın önünde yere attılar, ayaklarının dibinde mırıldayarak yuvarlandılar; ama adamcağız, tam uygun zamanın geldiğini sanıp kapıdan usulca sıvışacak olsa, hayvanlar yerden fırlıyor, boğuk boğuk bağırarak önüne çıkıyorlardı. Gece böyle geçti, gündüz böyle oldu; o hâlâ ellerini ovuştura ovuştura, soluk soluğa, kır saçları darmadağınık merdivenle odasının pencereleri arasında koşup duruyordu.

İki gün, iki gece daha geçti; sonunda Bulemann, tümüyle bitkin ve eli ayağı titrer bir durumda kendisini kanepeye attı. Kediler adamın karşısına oturdular, uykulu uykulu, yarı kapalı gözleriyle ona bakıyorlardı. Vücudunun çalışması yavaş yavaş azaldı, sonunda tümünden durdu. Kır sakalının sert kılları altında donuk bir soluk yüzünü kapladı; bir kez daha içini çekerek kollarını uzatıp uzun parmaklarını dizlerinin üstünde açtı; sonra artık hiç kıvıldamadı.

Bu arada, aşağıdaki kimsesiz odalar da sakin kalmamıştı. Evin arka bölümündeki dar avluya açılan kapının durmadan kemirildiği ve yendiği iştiliyordu. Sonunda eşikte bir delik oluşarak gittikçe büyüdü; aradan kül renkli bir sıçan başı çıktı; sonra bir daha görüldü; az sonra bütün bir sıçan sürüsü, geçenekle merdivenden kayarcasına geçerek birinci kata çıkıyordu. Buradaki oda kapısında çalışma yeniden başladı; bu kapı da kemirile kemirile deli-

nince, sıra Bayan Anken'den kalma hazinelerin toplu olarak bulunduğu büyük dolaplara geldi. O zaman, masallardaki bolluk ülkelerinde olduğu gibi bir yaşam başladı; oradan geçmek isteyenin, önüne çıkanları yiyerek kendisine yol açması gerekiyordu. Bu zararlı hayvanlar karınlarını doyuruyorlardı; artık yemeyi sürdürmek istemeyenler de, kuyruklarını kıvrıp, yenmekten oyulan francalaların içinde uykuya dalıyorlardı. Gece dışarı çıkıyor, yerlerde kayarcasına yürüyorlardı; ya da küçük ayaklarını yalayarak pencerenin önünde oturuyor, ay görüldüğü zaman küçük, parlak gözleriyle sokağı seyrediyorlardı.

Ancak bu rahat ve mutlu yaşam, kısa sürede sona erdi. Yukarıda Bay Bulemann'ın gözlerini kapadığının üçüncü gecesi, dışarıda, merdiven basamaklarında gürültüler oldu. İri kediler sıçraya sıçraya aşağı indiler, pençelerinin bir vuruşuyla oda kapısını açarak avlanmaya başladılar. İşte o zaman sıçanlar için büyük zevk ve sefa sona erdi. Yağlı sıçanlar ince sesleriyle bağırıp ıslıklar çalarak çevrede koşuyorlar, çaresizlikten duvarlara tırmanmaya çalışıyorlardı. Hepsi boşunaydı; her iki yırtıcı hayvanın ezici dişleri arasında, birbiri arkasına sesleri kesiliyordu.

Sonra çevre sessizleşti; bütün evde, efendilerinin odası önünde pençelerini uzatmış, bıyıklarındaki kanı yalayarak yatan iri kedilerin hafif hafif mırılaysından başka hiçbir ses işitilmez oldu.

Aşağıda sokak kapısındaki kilit paslandı, pirinç tokmağı yeşil paslar kapladı, merdivenin taşları arasında otlar büyümeye başladı.

Dışarıda ise yaşam, kaygısızca sürüp gidiyordu. Yaz

gelince, Azize Magdalena Kilisesi'nin mezarlığında, küçük Christoph'un mezarında çiçekli bir beyaz gül fidanı belirdi; bir süre sonra da bunun altında küçük bir mezar taşı görüldü. Gül ağacını çocuğa annesi dikmişti; mezar taşını kuşkusuz o sağlayamazdı. Ama Christoph'un eskiden bir dostu vardı; bu, karşısındaki evde oturan bir eskicinin oğlu olan genç bir müzisyendi. Önceleri müzisyen içeride, piyanosunun başında otururken Christoph usulca onun penceresinin altına gelirdi; sonradan, müzisyen ikindileri org çalıştığı Magdalena Kilisesi'ne bazen çocuğu da birlikte götürmüştü. O zaman solgun çocuk, onun ayaklarının dibinde küçük bir tabureye oturur, kulak kabartarak başını orgun sırasına dayar, güneş ışıklarının kilise pencerelerinde nasıl oynadığını seyrederdi. Sonra genç müzisyen, teması üzerinde işlemekten coşarak orgun derin, güçlü seslerini kubbelerde gürletince ya da arada tremelolar yapıp da sesler Tanrı'nın ululuğu önünde titrer gibi bir sel halinde akmaya başladığında, çocuğun sessiz hıçkırıqlarla ağladığı ve dostunun onu ancak güçlükle yatıştırabildiği olurdu. Bir keresinde yalvararak: "Bana üzüntü veriyor, Leberecht; bu kadar yüksek sesle çalma!" demişti.

Orgcu da yüksek sesleri hemen bırakmış, flajölelerle diğer hafif seslere geçmişti; çocuğun en çok sevdiği "Tanrı'na sığın" adlı şarkı, sessiz kilisede tatlı ve dokunaklı bir biçimde işitiliyordu. Hasta sesiyle yavaş yavaş o da şarkıya eşlik etmeye başladı. Org susunca: "Ben de org çalmasını öğrenmek istiyorum; bana öğretir misin, Leberecht?" dedi.

Genç müzisyen elini çocuğun başına koyup sarı saçlarını okşayarak yanıt verdi: "Sen önce iyi ol da, Christoph; ben sana seve seve öğretirim."

Ama Christoph iyileşememişti. Onun küçük tabutunun arkasından annesiyle genç orgcu yan yana gidiyordu. İkisi ilk kez konuşular; zavallı anne, üç kez gördüğü küçük gümüş kupa düşünüy ona anlattı.

“Leberecht: “Kupayı ben size verebilirdim,” dedi, “onu yıllarca önce başka birçok eşyayla birlikte babam kardeşinizden satın almış ve bir gün bana Noel armağanı olarak vermişti...”

Kadın acı acı hayıflandı. Tekrar tekrar: “Ah!” diye bağırdı; “eğer bilseydim çocuğum kesinlikle iyi olurdu!”

Genç adam bir süre onun yanında sessizce yürüdü. Sonunda: “Bununla birlikte kupa yine Christoph'a verilmeli” dedi.

İşte böyle oldu. Birkaç gün sonra kupayı, bu gibi değerli eşya toplayan bir meraklıya iyi bir fiyatla sattı; parayla da küçük Christoph'un mezar taşını yaptırdı. Üzerine kupanın resmi kazılmış olan mermer bir levha koydu. Resmin altına şu yazı kazılmıştı: “Sağlığına!”

Daha birçok yıl, ister mezarın üstü karla örtülü, ister haziran güneşinde gül ağacı güllerle kaplı olsun, solgun yüzlü bir kadın sık sık oraya gelir, düşüne düşüne mezar taşının üstündeki yazıyı huşu içinde okurdu. Sonra bir yaz, artık hiç gelmez oldu; ama dünya, kaygısızca seyrini sürdürüyordu.

Yalnızca bir kez, yıllar geçtikten sonra, çok yaşlı bir adam mezarı ziyaret ederek mezar taşını gözden geçirdi; yaşlanmış gül ağacından beyaz bir gül kopardı. Bu adam, Azize Magdalena Kilisesi'nin emekli orgcusuydu.

Ancak bu dingin çocuk mezarından ayrılmamız gere-

kiyor; öykünün sonunu getirmek gerekirse, karşı tarafta, kentin Düstern sokağındaki cumbalı eve bir kez daha göz atmak zorundayız. O ev hâlâ sessiz ve kapalı duruyordu. Dışarda yaşam durmadan akıp giderken, içeride, kapalı odalarda döşeme yarıklarından mantarlar çıkıyor, tavanlardan alçılar kopup ıssız gecelerde geçenekte, basamaklarda korkunç yankılar bırakarak yere düşüyordu. O Noel gecesinde sokakta şarkı söylemiş olan çocuklar, şimdi yaşlanmış olarak evlerinde oturuyorlardı ya da yaşamlarını bitirmişler, ölmüşlerdi bile... Şimdi çıkmaz sokaktaki insanlar başka giysiler giyiyordu; kentin dış mahallesindeki kilise mezarlığında, Bayan Anken'in adsız mezarında duran siyah numara kazığı, çoktan çürümüş gitmişti. Bir gece, çok kereler olduğu gibi, komşu evinin üzerinden dolunay, üçüncü katın cumba penceresine vurarak mavimtırak ışıyla yere küçük, yuvarlak camların biçimlerini çiziyordu. Oda boştu; yalnızca kanepede, büzülmüş, bir yaşındaki çocuk kadar kalmış küçük bir insan vardı; yüzü yaşlı ve sakallıydı; zayıf burnu oransız bir biçimde büyüktü. Kullaklarına kadar geçmiş bir takkesi, görüldüğüne göre boylu boslu bir adamın olduğu anlaşılın uzun bir geceliği vardı; ayakları entarisinin içine çekilmişti.

Bu adam, Bay Bulemann'dı. Açlık onu öldürmemişti; ama besinsizlikten vücudu kurumuş ve zayıflamış, böylece yıllar geçtikçe küçülmüş, küçülmüştü. Arada, bu geceki gibi dolunaylı gecelerde uyanarak gittikçe azalan bir güçle bekçilerinden kurtulmaya çalışmıştı. Boşuna harcadığı çabalardan bitkin bir halde kanepeye çöktüğü ve sonunda ayaklarını da yukarıya çekip büzüldüğü zaman, üs-

tüne yine ağır bir uyku çökünce, Graps'la Schnores dışarıya, merdivenin önüne kadar gider, kuyruklarıyla yeri kamçılıyarak Bayan Anken'den kalma hazinelerin yeni sıçan sürülerini eve çekip çekmediğini dinlerlerdi.

Bugün durum başkaydı; kediler ne odada ne de dışarıda, sofadaydılar. Pencereden giren ay ışığı, yerden geçerek yavaş yavaş küçük bedeninin üzerine gelince, o kıpırdamaya başladı; büyük, yuvarlak gözleri açılan Bay Bulemann boş odaya kımultısız bir biçimde bakıyordu. Kısa bir süre sonra, geceliğinin uzun kollarını güçlükle iterek kanepeden aşağıya kaydı; geniş eteği arkasından yeri süpürürken, o yavaş yavaş kapıya doğru yürüdü. Ayaklarının ucuna basıp mandalı kavrayarak oda kapısını açmayı ve dışarıda merdiven basamağına kadar ilerlemeyi başardı. Bir süre soluk soluğa durdu; sonra başını uzatarak: “Bayan Anken, Bayan Anken!” diye seslenmeye çalıştı. Ama sesi, ancak hasta bir çocuğun fısıltısı gibiydi. “Bayan Anken, karnım aç; dinlesene!”

Hiçbir ses yoktu; yalnızca sıçanlar aşağıdaki odalarda şimdi ince sesleriyle hırçın hırçın bağıryorlardı.

Bunun üzerine Bulemann öfkelenmişti. “Cadı, ilençli kadın! Ne fısıldıyorsun?” Boğucu bir öksürük dilini felce uğrattıncaya kadar anlaşılmasız fısıltılar halinde bir küfür tufanı ağzından boşandı.

Dışarıda, sokak kapısına ağır piriñç tokmakla vuruldu; çıkan ses evin tepesine kadar yansımıştı. Bu, olasılıkla öykünün başında sözü geçen, gece eğlencelerine düşkün adam olmalıydı.

Bay Bulemann kendini yeniden toparlamıştı. “Ka-

pıyı açsana!” diye fısıldadı; “çocuk geldi; kupayı almak istiyor.”

Birdenbire aşağıdan sıçanların ince ince bağırsmaları arasında her iki iri kedinin atlamaları ve homurtuları işitildi. Bulemann belleğini yoklar gibi göründü; uyandığı sırada ilk kez kediler üst kattan ayrılmışlar, onu kendi haline bırakmışlardı. Uzun geceliğini arkasında sürüyerek, telaşlı telaşlı güçlkle odaya döndü.

Dışarıda, sokağın derinliğinden bekçinin bağırdığını duydu. “Bir insan, bir insan!” diye mırıldandı; “gece o kadar uzun ki, kaç kez uyandım hâlâ ay parlıyor.”

Cumba penceresinde duran dolgulu koltuğa tırmandı. Küçük, kuru elleriyle pencerenin mandalını açmaya uğraştı durdu. Çünkü aşağıda, ayın aydınlattığı çıkmaz sokakta, bekçinin durduğunu görmüştü. Ancak rezeler iyice paslanarak sıkışmıştı; boş yere uğraşıyordu. O sırada, bir süre yukarıya bakan adamın, evlerin gölgesine dönüp gittiğini gördü.

Ağzından hafif bir çığlık çıktı; titreyerek, yumruklarıyla pencerenin camlarına vuruyordu; ama bunları kırmaya gücü yetmiyordu. Şimdi de karmakarışık bir halde ricalar fısıldamaya, sözler vermeye başladı; aşağıda giden adamın gölgesi gittikçe uzaklaşırken, onun fısıldaması yavaş yavaş boğuk bir kurbağa sesini andırmaya başlıyordu; kendisini bir kerecik dinlese, hazinelerini bekçiyle paylaşmaya razıydı; hepsini ona verecekti. Kendisi için hiç, hiçbir şey alkoymayacaktı; yalnızca kupayı vermeyecekti; kupa küçük Christoph'un malıydı.

Ama adam, aşağıda kaygısızca uzaklaşmayı sürdürü-

yordu; az sonra yan sokaklardan birinde yitmişti bile. O gece Bay Bulemann'ın söylediği sözlerin hiçbiri bir insan tarafından işitilmemiştir.

Sonunda her türlü boşuna çabadan sonra, küçük hayal, dolgulu koltukta büzülüp sivri tepeli takkesini düzeltti; anlaşılmaz sözler mırıldanarak gecenin boş gününe baka baka öylece kaldı.

İşte hâlâ öyle oturmakta ve Tanrı'nın acımasını beklemektedir.

CYPRIANUS'UN AYNASI

Aslında berkitilmiş bir şato olan kontun sarayı çıplak tepenin üzerinde yükseliyordu; daha aşağılarda pek yaşlı çam ve meşelerin tepeleri görünüyor, üzerinde ve dağın eteklerindeki orman ve çayırlarda ilkyaz güneşi parlıyordu. Ama içeride yas vardı; kontun biricik oğlu, anlaşılmayan bir hastalığa tutulmuştu; çağrılan en yüksek doktorlar, hastalığın nedenini bulamıyorlardı.

Çocuk, perdeleri kapalı odada kansız yüzüyle uyur gibi yatıyordu. İki kadın, her biri yatağın bir yanında oturmuş, endişenin verdiği meraklı bir bakışla onu seyrediyordu; bunlardan birisi yaşlıydı; üzerinde düzgün bir hizmetçi giysisi vardı. Evin hanımı olduğu anlaşılan öteki hemen hemen gençti; ama solgun, iyilik akan yüzünde geçmiş işsizilerinin izleri görülüyordu. Gençliğinin en güzel günlerinde, o zaman pek az serveti olan bu genç kızla kont evlenmek istemiş; ancak bütün nikah hazırlıklarının tamamlandığı bir sırada, bundan vazgeçmişti. Gösterişli, yakışıklı kocayı, bu kocanın mülklerini ve arazisini yoksul kızdan kıskanan zengin, güzel bir kadın, hafifmeşrep adamı aşkının ağına almış-

tı; bu kadın, kontun şatosuna sahip olup oraya yerleşirken, bırakılan kız, dul annesinin odacığında kalmıştı.

Ancak genç kontesin mutluluğu çok sürmedi. Bir yıl sonra küçük Kuno'yu dünyaya getirdiğinde, kötü bir lohusa hummasına tutuldu, ölüp gitti. Bunun üzerinden bir yıl geçti; kont, öksüz kalan mini mini oğlu için bir zamanlar aşağı gördüğü kızıdan daha iyi bir ana kucağı bulamadı. O da, dingin yüreğiyle, kontun bütün yaptıklarını bağışlamış ve şimdi karısı olmuştu. İşte böylece, eski rakibesinin çocuğunun yanında oturuyor, onu büyük bir özenle bekliyordu.

Yaşlı kadın: “Şimdi yatıştı, uyuyor” dedi; kontesimiz de biraz dinlenseler.”

Yumuşak huylu kadın: “Olmaz dadı,” diye yanıt verdi; “daha dinlenmeye gereksinmem yok; burada, yumuşak koltuğumda pekâlâ rahat oturuyorum.”

“Ama o kadar çok gece geçti ki! Soyunmadıktan sonra uyunan uyku hiçbir zaman uyku sayılmaz.” Biraz sonra da ekledi: “Bu şatoya sizin gibi iyi üvey anneler gelmemiştir.”

“Beni böyle övmemelisin, dadı!”

Yaşlı kadın: “Cyprianus'un aynasının öyküsünü bilmiyor musunuz?” dedi; kontes bilmediğini söyleyince, dadı sürdürdü: “Öyleyse bu öyküyü size anlatayım; üzüntüleri dağıtmaya yardım eder. Hele bakın, çocuk nasıl uyuyor; küçük ağzıyla sakın sakın soluk alıyor!”

“Şu yastığı belinize dayayın, ayaklarımızı da bu küçük iskemleye koyun, bakayım! Şimdi de biraz durun, öykümü iyice anımsayayım.”

Sonra kontes yastıklara gömülüp ona gülümseyerek

işaret edince, evin deneyimli emektarı öyküsüne başladı:

“Dört yüz yıl önce bu şatoda bir kontes yaşamıştı; bu kadını herkes yalnızca “iyi yürekli kontes” diye anardı. Kontese böyle bir ad takılması haklıydı; çünkü o alçak gönüllü bir kadındı, yoksul ve düşkünleri aşağı görmezdi. Ama kendisi mutlu değildi. Aşağıdaki köyde rençberlerin evlerine yardım için gittikçe, küçük kapılarda çok kez önüne çıkan çocuk kümeciklerine üzülerek bakar ve kendi kendine: “Böyle tombul yanaklı tek bir yavru için acaba neler vermezdim!” diye düşünürdü. On yıldır evliydi ama çocuğu olmamıştı; Tanrı onun kucağına, böyle sizin gibi, annelik sevgisinin hazinelerini bağışlayabileceği annesiz bir çocuk da vermemişti. Aslında yumuşak yürekli bir adam olan ve iyi huylu kontese bağlı kalan kont, büyük konağının mirasçısı hâlâ doğmadığı için üzölmeye başlamıştı.” Öyküyü anlatan dadı: “Ulu Tanrım!” diye kendi kendisinin sözünü kesti; “zenginlerin çocuğu olmaz; yoksullar da çoğu zaman küme küme çocuklarından, kendileri için yukarıda dua edebilecek bir ya da iki küçük meleğin göklerde bulunmasını boş yere isteyip dururlar.”

Kontes: “Arkasını anlatsana!” dedi; yaşlı kadın da öyküyü sürdürdü:

Büyük Savaş'ın son zamanlarıydı; bu şato sık sık dost ve düşman birlikleri tarafından işgal ediliyordu. Günün birinde, İsveçlilerle ülkeye gelmiş olan yaşlı bir hekim, ormanın arkasındaki bir çarpışmada sonucu sabırsızlıkla bekleyip tiryak (*) kutusunun başında nöbet tutarken, İmpa-

---

(*) Ortaçağ'da her derde iyi geldiği sanılan ilaç.

rator ordusunun bir kurşunuyla yaralanmıştı. Adı Cyprianus olan bu adam, şatoya getirilmiş, konak İmparatorluğa bağlı olmasına karşın, iyi yürekli kontes tarafından büyük bir özveriyle tedavi edilmiş ve bakılmıştı. Kontesin eli uğurlu gelmiş, ama yine de hekimin iyi olması uzun zaman almıştı. Şatonun arkasındaki güzel kokulu küçük çiçek bahçesinde kontes, henüz iyileşme döneminde bulunan yaşlı adamın yanında sık sık dolaşır onun, doğanın gücü ve gizleri hakkındaki sözlerine kulak verirken barış çoktan yapılmış bulunuyordu. Yaşlı adam, kontese ileride hastalarına iyi gelebilecek bazı bilgiler veriyor ve dağ otlarından ilaçlar öneriyordu. Böylece güzel kadınla akıllı yaşlı hekim arasında yavaş yavaş karşılıklı ve minnettarlığa dayanan bir dostluk kuruldu. Bu sıralarda, bir yıldır İmparator'un ordusunda savaşa katılmış olan kont da şatoya dönmüştü. Kavuşmanın ilk sevinci geçtikten sonra, hekim, inceleyici gözleriyle iyi yürekli kontesin yüzünde sessiz bir üzüncün izini görür gibi oldu; bununla birlikte yaşının verdiği sakınganlık, dudaklarına kadar gelen bir soruyu hep önledi. Ama günün birinde, o zamanlar başları Michell'in yönetimi altında bütün ülkeyi dolaşan bir çingene kadının, kontesin odasından usulca çıkıp gittiğini görünce, akşamleyin küçük bahçede gezinirlerken onun elini tutarak bütün inandırma gücüyle dedi ki: "Sayın kontes! Biliyorsunuz ki size karşı bir baba sevgisi besliyorum; onun için bana çekinmeden söyleyin: öğleyin kocanız uyurken o aşâğılık ve dinsiz kadını ne diye odanıza aldınız?"

İyi yürekli kontes ürkmüştü; ama yaşlı adamın tatlı ve yumuşak yüzüne bakınca: "Büyük bir üzüntüm var, üstad

Cyprianus” dedi; “bir gün bu üzüntüden kurtulup kurtulamayacağımı öğrenmek istiyordum.” Hekim: “Öyleyse bana yüreğinizi açın!” diye yanıtladı; “belki ben, saf insanları aldatmasını beceren ama gelecekte hiç de anlamayan o serserilerden daha iyi bir çare bulabilirim!”

Bu sözler üzerine kontes, yaşlı doktora derdini söyledi ve çocuğu olmaması yüzünden kocasının sevgisini bile yitireceğinden nasıl korktuğunu anlattı.

Bu arada, küçük bahçeyi çeviren duvar boyunca yürüyorlardı; Cyprianus, akşam güneşinin kırmızı ışığının vurduğu aşağıdaki ormanların ötelere doğru bakıyordu. “Güneş batıyor” dedi: “Yarın yine doğduğunda, beni yurdunun yolunda görecek. Ama ben yaşamımı ve sağlığımı size borçluyum; onun için, güvenilir birisiyle ülkemden göndereceğim bir armağanın aşağı görülmemesini dilerim.”

Üzülen kadın: “Gerçekten gitmek zorunda mısınız?” diye bağırdı. “Demek ki, bana en çok avuntu veren insan beni bırakacak!”

“Bundan yakınmayın, kontes! Sözümlü ettiğim armağan, bir speculum, yani bir aynadır; bu ayna, yıldızların olağanüstü bir karşılaşmasında ve yılın en çok şifa getiren bir zamanında yapılmıştır. Onu odanıza koyup kullanırsanız, size kısa bir zamanda o aldatıcı dinsizlerden daha iyi bir müjde verebilir.” Yaşlı adam, gizemli bir biçimde gülümseyerek ekledi: “Ülkemde, benim, doğanın sırları hakkında bilgisiz olmadığımı söylerler.” Burada dadı öyküsünü kesmişti. “Bilirsiniz ki, sayın kontes, Cyprianus sonradan bütün Kuzey’de güçlü bir sihirbaz diye ün kazanmıştır. Onun yazdığı kitapları, ölümünden sonra bir şatonun mah-

zeninde zincire vurdular; çünkü bunların içinde ruhun kurtuluşunu tehlikeye sokan kötü yazılar olduğunu sanıyorlardı. Ama bu işi yapanlar yanılmıştı ya da kendi yürekleri temiz değildi; çünkü Cyprianus'un bu evde bulunduğu sırada sık sık söylediği gibi doğa güçleri, doğru ve işbilir ellerde hiçbir zaman kötü değildir.”

Ama ben öykümü sürdüreyim. Üstadın, karı kocayı avutan bir söz vererek şatodan ayrılmasından birkaç ay sonra, bir gün üzerinde büyük bir tahta sandık bulunan küçük bir araba avluda durdu; öğleden sonra vakit geçirmek için pencereden bakan kontla kontes merak edip aşağıya indiklerinde, arabacı kendilerine Cyprianus'un parşömene yazılmış bir mektubunu verdi. Sandıkta da, ayrılırken söz verdiği armağan vardı. Mektupta şunlar yazılıydı:

“Bu ayna, bana ne kadar kutsal çalışma saatlerine mal olduysa, sizin yaşamınıza da o kadar çok mutluluk günleri katsın! Ama unutmayın ki, her şeyde sonuç hep, gizine akıl erdirilemeyen Tanrı'nın elindedir. Yalnızca bir şeyden sakınmak gerekir. Kötü bir davranışın hayali hiçbir zaman bu aynaya yansıtılmamalıdır; yoksa, ayna yapılırken etki etmiş olan mutluluk verici güçler, yıkım doğuran güçlere çevrilir, bu değişiklik, özellikle, umarım yakında çevrenizi saracak olan çocuklara ölüm tehlikesi getirir; ancak, kötülük edenin kendi kanyıyla ödeyeceği bir kefaret aynanın iyilik veren gücünü geri verebilir. Ama evinizin iyiliği o kadar büyüktür ki, böyle bir şeyin olmasına olanak yoktur; onun için minnettar bir dostun elinden bu armağanı umut ve güvenle kabul ediniz.”

Kontla kontes, doktorun istediği gibi, armağanını u-

mut ve güvenle kabul ettiler. Sandık hole götürülüp açılınca ilk önce büyük bir ustalıklarla bronzdan yapılmış bir ayaklık görüldü. Sonra aynayı çıkarttılar; bu, olağanüstü mavimsi bir parlaklığı olan yüksek, dar bir aynaydı. Aynaya bir göz atan kontes, kocasına: “İçine yansıyan dünya hafif bir ay ışığındaymış gibi gözüküyor mu?” diye sordu. Çerçeve perdelanmış çeliktendi; bunun binlerce fasetasına vuran ve kırılan ışınlar, renkli bir ateş içindeymiş gibi parlıyordu.

Bu güzel yapıtı, biraz sonra karı kocanın yatak odasına konmuştu bile; hizmetçi her sabah iyi yürekli kontesinin sarı saçlarını tararken ya da ipek gibi örgülerini topuz yaparken, o ellerini kavuşturarak Cyprianus'un aynasının önünde oturur, büyük bir inanç ve umut içinde sevimli yüzüne bakardı. Sabah güneşi çerçevenin fasetalarında parladığında, güzel kadının hayali, yıldız biçiminde kıvılcımlardan yapılmış bir çelengin içindeymiş gibi dururdu. Kocası çoğu zaman kır ve ormanlarda ilk gezintisini yaptıktan sonra yeniden yatak odasına gelir, arkadan onun iskemlesine sessizce dayanırdı; kadın, konte aynada görünce, her defasında gözlerinin daha az üzüntülü baktığını sanırdı.

Uzunca bir zaman geçmişti; bir sabah, oda hizmetçisi yanından çıktıktan sonra kontes, aynanın önünden geçerken kendisine bir kere daha bakmak istedi. Fakat, aynada bir buğu görünüyordu; öyle ki, kadın yüzünü iyice seçemedi. Mendilini alarak buğuyu silmeye çalıştı; ama uğraşmasının yararı olmadı; şimdi, buğunun, aynanın üstünde değil, içinde olduğunu anlıyordu. Aynaya yaklaşıncaya, yüzü iyice ortaya çıkıyor, ancak biraz gerileyecek olduğun-

da, kendisiyle aynadaki hayal arasında, sanki pembe, hafif bir buhar dalgalanıyordu. Düşüne düşünce mendilini cebine soktu ve bütün gün sessizce, içine doğan gizli bir umut içinde evde dolaştı; kendisine geçenekte raslayan kocası: “Böyle melekler gibi niçin gülmüyorsun, kalbimin kadını?” diye sordu. O hâlâ susuyordu; yalnızca kollarını kocasının boynuna dolayarak onu öptü.

Artık her gün, kocası ve hizmetçisi yanından ayrıldıkları zaman, yalnız başına o iyi hekimin aynasının önüne geçiyor ve pembe, küçük bulutun aynanın arkasında her sabah daha belli bir biçimde dalgalandığını görüyordu. Böylece mayıs ayı gelip çatmıştı; bahçeden gelen mor menekşe kokusu, açık pencereden içeriye giriyordu; iyi yürekli kontes o sabah yine aynanın önünde durdu. Aynaya bakar bakmaz, heyecan ve sevinç içinde dudaklarından bir “A!..” çıktı; ellerini yüreğine götürdü. Aynada parlayan ilkyaz güneşinde, pembe, küçük bulutun içinde, uyuklayarak bakan bir çocuk yüzünü iyice fark etmişti. Soluğunu tutarak ayağa kalktı; gördüğü görünüme bir türlü doyamıyordu.

Bu ara, dışarıdan, köprünün önünden bir boru sesi işitti; bunun, avdan dönen kocası olması gerektiğini düşündü. Gözlerini kapadı; kocası, arkasında köpeği olduğu halde odaya, yanına gelinceye kadar bu halde bekleyerek durdu. Sonra onu her iki koluyla sardı ve aynayı gösterip yavaşça dedi ki: “Soyunun sürdürücüsü seni selamlıyor!” Çocuğun küçük yüzünü pembe bulutçuğun içinde kont da fark etmişti; ama gözlerindeki sevinç parlaklığı birdenbire yitti ve kontes, onun nasıl sarardığını aynada gördü. Kadıncağız: “Onu görmüyor musun?” diye fısıldadı.

“Kuşkusuz görüyorum, sevgili karıcığım; ama korkarım ki çocuk ağlıyor!”

Kocasına dönerek başını salladı. “Seni çılgın adam, seni!” dedi; “o ağlamıyor, uyuklarken düşünde gülümsüyor.”

İşte, her ikisi de bu durumda kaldı. Kont, endişeye düşmüştü; kontes ise, orta hizmetçisiyle birlikte, evin gelecekteki varisi için beşik, kuş tüyünden yastıklar ve küçük, zarif giysiler hazırlıyordu. Bu arada, aynanın önünde olduğu zamanlarda, düşteymiş gibi içten bir özleyiş içinde kollarını pembe buluta uzatırdı; ama parmakları aynanın soğuk yüzeyine çarpınca kollarını yine aşağıya bırakır ve Cyprianus'un bir sözünü anımsardı: “Her şey zamanında olur.”

Onun saati de geldi. Aynadaki küçük bulut yitmişti; bunun yerine, kontesin yatağının beyaz, keten çarşafı üzerinde pembe bir oğlan çocuk yatıyordu. Bu şatoda ve köyde büyük bir sevinç uyandırdı; kont, sabahleyin kendisine gülen kırlarından geçerken, kişneyen atının dizginlerini bıraktı ve güneşin ışıklarına doğru sevinç içinde: “Bir oğlum oldu!” diye bağırdı.

Kontes, loğusalıkta kırkını çıkarıp kiliseyi ziyaret ettikten sonra, sıcak yaz günlerinde onun yine köydeki rençber evlerine gittiği görülüyordu; yalnızca artık köylü çocuklarına üzüntüyle bakmıyordu. Genellikle uzun süre durup onlara doğru eğiliyor, oyunlarında onlara yol gösteriyordu; iyice gürbüz bir oğlan çocuğu gördüğünde, “benimki bundan da sağlam” diye düşünürdü.

Ama Cyprianus'un yazdığı gibi sonuç, gizine akıl er-

dirilemeyen Tanrı'nın elindedir. Güzle birlikte kötü bir humma salgını gelmişti; insanlar ölüyor, ölmeden önce de, yardım isteyerek yataklarında yatıyor, gittikçe eriyorlardı. İyi yürekli kontes ise, onlara kendisini bekletmiyordu. Yaşlı üstadın gizli ilaçlarıyla kulübelere gidiyor, hastaların yataklarına oturuyor, ölenler olursa, bunların alınlarından son teri mendiliyle siliyordu. Ama sonunda, küçük Kuno ilk yaşının yarısına geldiğinde, kontesin birçok yaşamı pençesinden kurtardığı ölüm, kendisiyle birlikte şatoya kadar çıktı ve zavallının yanaklarını ateş içinde, koyu renkli iki gül gibi yaktıktan sonra onu yatağına beyaz ve soğuk bir halde uzattı. Artık bütün sevinç ve mutluluk anları bitmişti. Kont, topraklarında at üstünde başı eğik olarak dolaşiyor, hayvanı yollarda kendi haline bırakıyordu. Kendi kendine hep: "Zavallı yavrumun daha doğmadan önce niçin ağladığını şimdi anlıyorum; çünkü insana ana sevgisi dünyada yalnızca bir kez nasip olur" derdi.

O sanatlı ayna yine yatak odasında duruyordu; sabah güneşi, kıvılcımlarını çerçevenin çelik çemberine ne kadar çok saçsa, bunun içinde iyi yürekli kontesin hayali artık yoktu. Bir sabah kont, yaşlı kahyasına: "Bunu kaldır, parlaması gözlerime dokunuyor!" dedi. Evin kahyası, aynayı üst katta, o zamanlar her türlü eski silahın saklanması yarayan uzak bir odaya taşıttı; onu yukarı çıkaran uşaklar uzaklaştıklarında, yaşlı adam, iyi yürekli kontesin mezarından getirdiği kara bir tabut örtüsüyle üstat Cyprianus'un aynasını artık üzerine hiçbir ışık vurmeyecek biçimde örttü.

Ne var ki kont henüz gençti; birkaç yıl geçip de gür-

büz çocuk, şatonun geçeneklerinde gürültü ve patırtıyla koşmaya başlayınca kont şöyle düşündü: “Oğluna, onu, senin varisine yakışacak biçimde, soylu bir biçimde yetiştirecek yeni bir anne araman doğru olacak. İmparatorun sarayında birçok uygun ve güzel kadın var; tam uygununu bulamazsan kötü olur.” Kulaklarında bir ses de işitiyordu; bu ses diyordu ki: “Çocuğun için bir ana, senin için de bir kadın gerek; çünkü kadın sevgisi tatlı bir şerbet gibidir!”

Böylece yine mayıs ayı geldiğinde, yol hazırlıkları yapıldı ve kont, çocuğuyla birlikte, yanlarında adamları olduğu halde tantanalı bir biçimde büyük Viyana kentine gitti.

Uzun süre şatoya dönmediler; yaşlı kahya, yüksek tavanlı, boş odalarda dolaşıyor ve bir zamanlar iyi yürekli kontesinin kullandığı eşyaların kapalı havada yıpranmaması için pencereleri açıyordu. Sonunda, artık güze doğru şeytan arabaları kırlarda uçarken, daha önce şatodaki adamların hiç görmedikleri, içinde değerli halılar, altın yıldızlı deri duvar örtüleri ve her tür moda eşyası bulunan birçok sandık arka arkaya geldi; evin kahyası da, giriş katındaki büyük odaları yeni kontes için hazırlama buyruğunu aldı.”

Küçük hasta, uykusunda yorganını açtığı için yaşlı öykücü biraz durdu. Ama onun üzerini yeniden örttükten sonra çocuk uyumayı sürdürdüğünden kadın yine söze başladı:

Siz onu tanırsınız, sayın kontesim; yukarıdaki şeref salonunda, şöminenin yanında asılı duran doğal büyüklükteki kadın resmi, onun kendisine herhalde benzeyen portresidir. Bu, erkekler, özellikle yaşlı erkekler için çok tehlikeli olan altın rengine çalar kırmızı saçlı bir kadındır. Onu

kaç kez uzun uzun seyrettim; başını arkaya öyle zarif bir atışı, ağzının öyle tatlı ve sinsi bir gülümseyişi, altın renkli saçının başıboş sevimli bukleler halinde beyaz ensesine öyle bir dökülüğü var ki, belki zavallı konttan daha soğukkanlı bir adam bile buna direnemezdi. Yalnızca, onun genç bir dul olduğunu da ekleyeyim; ilk evliliğinden olma küçük bir kız çocuğunu, ölen kocasının başkentteki hısımlarının yanında bıraktığı söyleniyordu. Kesin olan bir şey varsa, o da bu kızın şatoya hiç gelmediğidir.

Şimdi gelelim öykümüze! Sonunda arabalar, şatonun avlusuna gürültüyle girdiler: Toplanan emektarlar, kontun ve yabancı bir dil konuşan bir oda hizmetçisinin, yeni kontese arabadan inerken nasıl yardım ettiğine şaşkınlık içinde bakıyorlardı. O, çağla renkli ipek giysisi içinde, başını hafifçe eğerek merdivenden çıktığı sırada, duyarlı kulağı, yeni hanımın güzelliği hakkında yavaşça fısıldanan beğenme sözlerini işitti.

Ancak kadın kapıdan görünmez olduktan sonra, arkadan gelen hizmetçi ve uşakların arabasından küçük Kuno inmişti. Kırmızı yanaklı bir hizmetçi ona: “Ey, delikanlı! Şimdi güzel bir anneniz var!” diye seslendi. Ama çocuk, alnını buruşturup mağrur bir edayla: “O benim annem değil!” dedi. Tam o ara, kontla karısının yanından dönen yaşlı kahya, saf kıza, üzgün bir halde: “Bunun, iyi yürekli kontesin oğlu olduğunu görmüyor musun?” diye söylendi. Çocuğun mavi gözlerine sevecenlikle bakarak onu kucağına alıp baba evine götürdü.

Orada artık yabancı kadın yönetimi eline almıştı. Evin adamları, onun herkesi hoş tutmasını beğeniyorlardı; yok-

sullar da yeni kontesin, ölerden daha cömert olduğunu, yalnızca çocuklara hiç ilgi göstermediğini ve kendisine, bir zamanlar iyi yürekli kontese yaptıkları gibi sıkıntılarından yakınamadıklarını söylüyorlardı. O, şato halkının çoğunu güzelliğiyle kendine bağladığı halde, kahya bu kadına, ancak soğuk soğuk bakıyordu. Kontesin, iş günlerinde de, yaşlı adamın dediği gibi 'bir Jezabel kadar süslü olarak' çevrede dolaşmasından kahya hoşlanmıyordu. Bazen, kendisinin ve kontun yanında kadının küçük Kuno'yu okşamasına güvenmiyordu. Bunlarla o, çocuğu da kazanamamıştı; çocuğun kadına sessiz, gözlerini dikerek bir bakışı vardı, işte o kadar... Kuno, kontesin kollarından ve gözlelerinden kurtulunca dışarıya koşup küçük yayıyla okunu alır, kendisine kahyanın yaptığı tahta kuşa ok atardı ya da akşamleyin yaşlı dostunun odasında oturur, kocaman bir ki-taptaki büyük av eğlenceleriyle ilgili resimleri karıştırırdı. Zavallı kont, karısının güzelliğinden başka bir şey görmüyordu. Odaya girip karısına doğru gittiği zaman kadın gülümseyerek ayakta durur, onun kendisine sarılmasını beklerdi; güzel ensesini kapıya çevirmiş olursa, altın bir zincir ucunda kemerinden sarkan el aynasını ipek giysisinin katları arasından çıkartır, içeriye giren adama bu aynadan başıyla işaret ederdi.

Yine ilkyaz geldiği zaman çocuk, ormandaki bataklık-tan aldığı bir sıtmaya tutuldu; rahatsız, dalgın bir durumda yatağında yatıyordu. Yatağın yanında, oymalı arkalığı, ma-vi kadifeden yastığıyla iyi yürekli kontesin iskemlesi duruyordu: o, bir zamanlar ilkyaz havasında da menekşe kökuları açık pencereden kendisine gelirken Üstad Cypri-

aus'un aynası önünde bu iskemleye ne kadar çok oturmuştu! Şimdi, dışarıda mor menekşeler yine açıyordu; ama iskemle boştu. Gerçi çocuğun üvey annesi oradaydı ve küçük yatağın ayak ucunda, kontun yanında oturuyordu; çünkü babanın, çocuğu için nasıl meraklanıp üzüldüğünü görüyor, kendisi de bundan geri kalmak istemiyordu. Bir ara çocuk ateş içinde: “Anne, anne!” diye bağırarak gözleri açık olarak yaştıktan başını kaldırdı. Güzel kadın: “İşitiyor musun, kocacığım? Oğlumuz beni istiyor!” dedi. Fakat kalkıp ona doğru eğilince, çocuk kollarını kadına değil, iyi yürekli kontesin şimdi boş duran iskemlesine uzattı.

Kont şaşırmişti; birdenbire anımsamanın verdiği içsızıyla, oğlunun yatağının yanında diz üstü yere düştü. Kendini beğenen kadın geri çekilmişti; küçük yumruğunu kemerinde gizlice sıkarak bir daha girmemek üzere odadan çıktı. Bununla birlikte çocuk, o bakmadan da iyileşti.

Bundan biraz sonra, dışarıda gül goncaları açarken kontesin bir oğlu dünyaya geldi. Küçük Kuno, bu haberle sıçrayarak babasını karşıladığı zaman, kont, içinde nedenini anlayamadığı büyük bir üzüntü duydu. Gerçi kendi düşüncelerine dalarak boş kırlarda dolaşmak için şimdi de atını ahırdan getirmişti ama bu, duyduğu haberi sevinç içinde kırlara ve denize haykırmak için değildi. Kont üzengiye basar basmaz, yaşlı kahya küçük Kuno'yu ona doğru kaldırarak eğere oturttu ve: “İyi yürekli kontesin oğlunu unutmayın!” dedi. Baba, kollarıyla çocuğunu sardı, güneş alçalıncaya kadar atın üstünde onunla bayır aşağı, bayır yukarı dolaştı; eve dönüşlerinde kontluğun ölü mahzenlerinin bulunduğu kilisenin pencerelerinin altından geçerken

kont atını yavaşlatıp çocuğun kulağına: “Onu unutma; çünkü anne sevgisi insana dünyada yalnızca bir kez nasip olur!” diye fısıldadı. Loğusanın odasına girdiğinde, hastabakıcı, yeni doğan çocuğu kucağına verince, ölüye olan özlemini yeniden duydu ve birdenbire, yalnızca onun, kalbinin kadını olduğunu anladı; çocuk, kendi kanından olduğu halde, konta yabancı gibi geliyordu; çünkü aynı zamanda onun kanından değildi. Loğusalığından, her zamandan daha güzel kalkan kontesin gözleri artık kocasının üzerindeki büyüleyici etkisini yitirmişti. Kont, atın üstünde yalnız başına kırlarda dolaşıyordu; Cyprianus'un bir sözü, belli belirsiz bir yazı gibi gözlerinin önündeydi: “Geçmişe doğru yaşamak, Tanrı'nın yardımıyla bile insana nasip olmaz!”

Bu arada, iki çocuk birlikte büyüyordu; kısa bir süre sonra, aralarında büyük bir sevgi kendini gösterdi. Küçük Wolf, birlikte dışarı çıkmaya başladığı zaman, Kuno, erkek çocukların yaptıkları her şeyde onun hocası oldu. Kardeşini, kayalara, ağaçlara tırmandırıyor, onun küçük yayı için tahtadan oklar yapıyor, onunla birlikte, hedef levhasına ya da güneşin parlak ışığında üzerlerinde av arayan, erişilmez, yırtıcı kuşlara bile ok atıyordu.

Böylece yine kış yaklaşmıştı; bir akşam, üzerinde İmparatorluk Ordusu'nun albay üniforması bulunan bir adam, uşağıyla birlikte at üstünde şatonun avlusuna geldi. Bu albayın adı Hager'di; kendisi de, çıkık alınlı, küçük, korkunç gözlü, kuru ve kemikli bir adamdı; -söylendiğine göre- dik ve saman sarısı rengindeki sakalı, çenesinden ve burnunun kanatlarından ışınlar gibi fırlak duruyordu. Kontesin ilk kocasının bir yeğeni olduğunu ve yalnızca ziyaret için geldi-

ğini söylemişti; ancak gidişini bir haftadan öteki haftaya bırakarak şatoda kaldı ve yavaş yavaş kendisine ev halkındanmış gibi bakılmaya başlandı. Kont, önceleri bu ziyaretlerle hiç ilgilenmemişti; ancak albay, kısa bir zamanda soylu av sanatında usta olduğunu gösterdi; ilk kar yağar yağmaz, iki adam birlikte sık ağaçlı çam ormanına daldılar. O günden sonra hemen hemen her gün sakin ormanda av köpeklerinin koşuşup bağışmaları ve avcılarının attıkları naralar işitiliyordu.

Bir gün öğleden sonra bir domuz avında, adamlarını almadan kontla birlikte yitip gittikleri ıssız bir koyağın dibinden albayın av borusu duyuldu; köpek başıyla avcılar, sesi izleyerek orada birleşince, yaban domuzu ölüsünün çamların arasında yattığını gördüler; ama bunun yanında kont da kanlar içinde yatıyordu. Albay, elinde borusu, mızrağına dayanmış, ayakta duruyordu. Kısaca: “Kargılarınız hiçbir işe yaramıyor; domuz hepsini geri teptirdi” dedi. Herkes, dehşetten kötürümleşmiş bir halde durakaldığından, albay onlara küçük, öfkeli gözleri parlayarak baktı: “Daha hâlâ ne duruyorsunuz! Dallarını kırıp bir sedye yapın; efendinizi şatoya taşıyın!” diye bağırdı. Adamlar da onun buyurduğu gibi yaptılar.

Ama kont, albayla bir daha ava gidemedi. Çünkü yaşlı kahya, yarayı muayene ettirmek için seyisi bir doktora göndermek isterken, artık doktora gerek kalmadığını, kontun çoktan öldüğünü söylediler.

Biraz sonra kont, ölü mahzeninde, iyi yürekli kontesinin yanında yatıyordu. Küçük Kuno da artık anasız babasız bir çocuk olmuştu. Albaysa eskisi gibi şatoda kaldı;

şato yönetiminin fark edilmeden yavaş yavaş onun eline geçmesine kontes göz yumuyordu. Evin adamlarını keskin sesiyle azarladığında gerçi hepsi homurdanıyor, ama öfkeli adama karşı gelmeye bir türlü cesaret edemiyorlardı. Albay, her iki çocukla da uğraşıyordu. Bir sabah, Kuno ahıra indiği zaman, albayın yağız atının yanında, sırtında yıldız işlemeli, kırmızı bir eğer bellemesi olan küçük, kara bir Nordland atı duruyordu. İçeriye birlikte giren albay: “Bu senin” diyerek atın üstüne atladı; “bir erkeğin ata nasıl durması gerektiğini sana göstereyim” diye ekledi. Bir süre sonra, küçük Wolf’un da bir at sahibi olmasını sağladı. Artık, her iki çocuğa binicilik sanatının kurallarına göre ata binmesini öğretiyordu. Aradan çok geçmeden, uzun bacaklı yağız atına binen zayıf, kuru albayın, küçük Nordland atları üzerindeki iki çocuğun arasında kırlarda dolaştığı görüldü. Ama bu gezintilerde onun çocuklarla görüştükleri, hep münasebetsizce sözlereydi. Çocuklar arasında her zaman olduğu gibi, iki kardeş kavgaya tutuşsa, albay yüksek atında eğilir, büyüğe: “Şatonun sahibi sensin; küçüğü şatodan kovabilirsin” diye fısıldardı; bundan sonra da, öteki yandaki küçüğe usulca: “Onun topraklarında ata bindiğini sana bildirmek istiyor!” derdi. Ancak bu sözlerin etkisi başka türlü olurdu, çocuklar kavgalarını bırakır, hatta atlarından atlayıp ağlayarak birbirlerinin kollarına atılırlardı.

Albayın keskin bir gözü vardı; üvey oğluyla öbürü kapıdan çıktıkları zaman, güzel kontesin gözlerinin birdenbire nasıl karardığını, giden çocuğu öfkeli ve kinli bakışlarıyla nasıl izlediğini albay pekâlâ fark etmişti.

Güneşli bir ikindi vakti, bir zamanlar iyi yürekli kontesin, Üstad Cyprianus'un özlü sözlerini dinlediği küçük bahçede albay kadınla birlikte duruyordu. Kendini beğenmiş kadın, bahçeyi çeviren duvarın üzerinden aşağıdaki orman ve çayırlara doğru bakarken adam sinsi sinsi dedi ki: "Kuno, yaşı geldiği zaman iyi bir yurtluğa konacak!"

Kadın ses çıkarmayıp yalnızca karanlık ve kımıldısız gözlerle uzaklara bakınca, albay: "Sizin Wolfunuz nazik bir çiçeğe benziyor: Ancak Kuno, herkese egemen olmak için doğmuş gibidir; uzun ömürlü ve sağlam görünüyor" diye ekledi.

Tam bu sırada, çocuklar bahçenin aşağı tarafındaki çayıra atlarının üstünde uçarcasına gelmişti. Atlarını o denli yan yana koşturuyorlardı ki, Kuno'nun kara bukleleri, küçük Wolf'un sarı bukleleriyle birlikte uçuyordu. Küçüğün hayvanı yelesini sallayarak güneşe doğru yüksek sesle kişnedi. Annesi ürkmüş, bir çığlık koparmıştı; Kuno ise kolunu kardeşine doladı, böylece hızla geçip giderlerken yukardakilere parlak gözlerle baktı.

Albay: "Nasıl, bu gözleri beğeniyor musunuz, güzel kontes?" diye sordu.

Kadın, emin olmayan bir bakışla gözlerini onun üzerinde gezdirdi. Sonra: "Ne demek istiyorsunuz?" diye fısıldadı.

Albaysa, eli çenesinde yanıt verdi: "Bana güvenin, güzel kadın; albay Hager sizin sadık bir uşağınızdır."

Bunun üzerine kontes: "O gözler kapalı olsa benim daha çok hoşuma giderdi" diye mırıldandı; o bunları söylerken, yüzünün bir ölü gibi nasıl sarardığını Hager gör-

müştü. “O gözleri istediğiniz güzellikte görseydiniz ne verirdiniz?”

Beyaz elini bir an için adamın avcuna koydu; sonra parlak buklelerini geriye atıp, çevresine bakmadan bahçeden çıktı.

Bir saat sonra, küçük Kuno üst katın geçeneklerinde dolaşırken, albayın bir pencere yuvasında durduğunu gördü. Adamın o kadar rahatsız edici bir bakışı vardı ki, çocuk geçip gitmek istedi. Ama onun kendisine seslendiğini işitti: “Nereye koşuyorsun, delikanlı?”

Kuno: “Eski silah odasına gidiyorum; yayımla okumu almak istiyordum” dedi.

“Öyleyse seninle birlikte geliyorum.” Albay, şatonun uzak bir tarafındaki odaya kadar çocuğun yanında yürüdü; bu odada, her türlü silahın arasında, ağır tabut örtüsüyle üstü kapatılmış olan Cyprianus’un aynası hâlâ duruyordu. İçeriye girdiklerinde albay demir sürgüyü sürmeleyip arkasını kapıya vererek durdu. Ama çocuk, adamın yabanıl gözlerini gördüğünden: “Hager, Hager, beni öldürmek istiyorsun” diye bağırdı.

“İyi anladın!” diyen albay, çocuğu yakalamak istedi. Ancak Kuno, onun ellerinden kurtularak, bir gün önce duvara asmış olduğu gerilmiş yayını kaptı, okunu attı. Siyah meşe kaplamada, bu okun izini bugün bile görebilirsiniz; bununla birlikte ok, albaya isabet etmemiştir.

O zaman çocuk diz çökerek bağırdı: “Bırak beni yaşayayım; sana küçük Nordland atımı ve o güzel, kırmızı eğer takımımı armağan ederim!”

Karanlık yüzlü adam kolları aşağıya sarkmış olarak

çocuğun önünde duruyordu. “Senin Nordland atın, bana uzun zaman yetecek kadar hızlı koşamaz” diye yanıtladı.

Çocuk yine yalvarıyordu: “Kuzum Hager, bırak beni yaşayayım; büyüyünce sana şatomu, şatomun bütün güzel ormanlarını veririm!”

Albay: “Onları daha çabuk almak istiyorum” dedi.

Bunun üzerine çocuk başını eğerek bağırdı: “Öyleyse, ben de Tanrı'nın acımasına sığınırım!”

Kötü yürekli adam: “İşte bu yerinde bir söz oldu” dedi. Ancak çocuk, yeniden ayağa fırlayıp odanın duvarları boyunca koşmaya başlamıştı; albay onu bir av hayvanının arkasından koşar gibi kovalıyordu. Üstü örtülü aynanın önüne geldiklerinde, çocuğun ayakları tabutun örtüsüne dolaştı, kendisi de hemen yere yuvarlandı. O zaman, hain adam da onun üstüne çullandı.

-Anlattığına göre- tam albay yumruğunu indirmek için kaldırıp da çocuk, korunmak amacıyla küçük ellerini yüreğinin üstüne kavuşturduğu sırada, evin kahyası, aşağıda bir uşağın, şarap fıçısı almakla uğraştığı mahzenin en arkadaki bölümünde duruyordu. “Bir şey işitmedin mi, Kaspar?” diye sorarak elinde tuttuğu küçük lambayı fıçının üstüne koydu.

Uşak başını salladı.

Yaşlı adam: “Bana, küçük Kuno adımı sesleniyormuş gibi geldi” dedi.

Uşak: “Yanıyorsunuz, efendim, diye yanıtladı; bu kuytu yerde hiçbir şey işitilmez!”

Kısa bir süre durakladılar; sonra, yaşlı adam yine hay-

kırdı: “Vallahi, Kaspar, beni yine çağırdılar; bu benim delikanlının ağzından çıkan bir yardım çağlığıdır.”

Uşak işini yapmayı sürdürdü: “Ben yalnızca kırmızı şarabın fıçıdan aktığını duyuyorum” dedi.

Ama yaşlı adamın içi rahat etmedi; şatonun yukarısına çıktı; ilk önce giriş katında, sonra da üst katta kapı kapı dolaştı. Şatonun uzak yerindeki silah odasının kapısını açtığında, üzerine akşam güneşinin vurduğu Cyprianus'un aynası, karşısında parladı. Yaşlı kahya: “Hangi uğursuz el bunu açmış?” diye mırıldanıyordu; ancak tabut örtüsünü yerden kaldırıncaya, altında çocuğun cesedini ve kapalı göz kapaklarının üzerindeki kara bukleleri gördü.

Yaşlı adam diz üstü yere düştü, haykırarak çocuğun üzerine kapandı. Sevgili yavrusunun giysisini açıp ölümün neden ileri geldiğini gösteren bir iz aradı. Ancak yalnızca yüreğinin üzerindeki kırmızı bir lekeden başka bir şey bulamadı. Daha uzun bir süre üzüntülü bir durumda düşünce düşünce öyle diz üstü kaldı. Sonra çocuğu tabut örtüsüne sararak kollarına alıp giriş katına, kontesin odasına indirdi. İçeriye girdiği zaman, kendini beğenen kadının, ölü gibi sararmış, titrer bir durumda, albayın önünde durduğunu gördü; albay, yarı zorla onun elini tutuyor gibiydi.

Yaşlı adam, cesedi yere, ikisinin arasına koydu; gözlerini kımıltısız bir biçimde kadının üstünde tutarak: “Şatonun varisi kont Kuno öldü; şimdi küçük oğlunuz bu yurtluğun varisidir, kontes” dedi.

Genç varisin gömülmesinden bir ay kadar geçmiş olmalıydı; bir gün öğleden sonra kontes, odasından açık havaya çıkma olanağını veren, uçurum üzerindeki küçük bir bal-

konun korkuluğuna dayanıyordu. Yanında duran küçük Wolf da, aşağıdan yükselen çam ve meşelerin tepelerinde cıvıldaşarak gürültü koparan bir kuş sürüsünü seyrediyordu.

Kontes: “Bak, oradaki meşenin budak deliğinin yanında duran baykuşa, bağıyor” dedi. Parmağıyla da ileriye gösteriyordu.

Çocuğun gözleri, büyük bir ilgiyle annesinin parmağını izliyordu. “Gördüm, anne, gördüm,” dedi; “bu, ölüm kuşudur; zavallı Kuno öldüğünde pencerenin önünde bu kuş ötmüştü.”

Annesi: “Okunu getir de onu öldür” dedi.

Çocuk, odadan fırlayıp merdivenlerden ahıra koştu. Silahı orada, küçük atının yanında duruyordu. Ama yayın ipi kopmuştu; bunu uzun zamandır kullanmıyordu; çünkü kendisine okları yontan, tahta kuşu çubuğun üstüne atan Kuno artık yoktu. Bunun üzerine çocuk yine şatoya koştu. Kardeşinin yayını her zaman yukarıdaki silah odasına astığını anımsadı. Şatonun o ıssız bölümüne gelip de meşe ağacından ağır kapıyı güçlükle açarak içeriye girince, Cyprianus'un aynası mavimsi parlıltısıyla Wolf'un yüzüne vurdu. Çerçevenin çelik fasetaları, akşam güneşinin ışıklarıyla parlıyordu. Çocuk bunu daha hiç görmemişti; eskiden kardeşiyle birlikte buraya gelmiş olsa bile, bu sanat yapıtı hep ağır tabut örtüsüyle örtülüydü. Şimdi aynanın önünde duruyor, bu parlaklık içinde kendi hayalini şaşkınlıkla seyrediyordu; silahı büsbütün unutmuş gibiydi. Aynada, kendisinden başka, bütün bilincini alan bir şey daha olmalıydı; çünkü aynanın içine mümkün olduğu kadar yakından bakabilmek için yere diz çöküp alınını cama dayadı.

Ama birdenbire iki elini yüreğine bastırđı. Sonra acı bir çığlık koparak yerinden fırladı. “İmdat, imdat!” diye bağırdı. Bir kez daha acı acı, yüksek sesle “İmdat!” dedi. Aşağıdaki balkondan annesi bunu işitmişti; ölüm korkusu içinde geçenekten geçeneğe, bir kapıdan bir kapıya koşuyor, “Wolf! Neredesin Wolf? Yanıt versene, Wolf!” diye bağırıyordu. Sonunda aradığı kapıya geldi. Çocuğu, ölüm çırpınmaları içinde yerde kıvranarak yatıyordu.

Kadın, onun üzerine atıldı. “Wolf! Wolf! Ne oldu?” diye haykıyordu.

Çocuk, sararmış dudaklarını kıpırdattı “Beni yüreğimden vurdular” diye kekeledi.

Annesi, fısıltıyla: “Kim, kim yaptı bunu?” diyordu; “Wolf, tek bir sözcük daha söyle; bunu kim yaptı?”

Çocuk kaldırdığı parmağıyla aynayı gösterdi. Ve kadın, ölmekte olan oğlunu kollarında tutarak öne doğru eğilmiş halde Cyprianus'un aynasına baktı. Ama böyle bakarken, kontesin yüzünü korku kapladı, açık mavi gözleri, bir pırlanta gibi taşlaşıyordu. Çünkü donuk pencerelerden giren akşam ışığında, iyice derinde, tostoparlık olmuş bir duygu halinde, bir çocuğun hayalini görüyordu; çocuk, yas tutarcasına yerde büzülmüştü; uyur gibiydi. Kadın, odada arkasına ürkek bir bakışla baktı; ama orada, köşelere çöken alacakaranlıktan başka bir şey yoktu. Sanki büyülenmiş gibi, meraklı gözlerle aynaya yeniden baktı; çocuk hâlâ oradaydı. Bu sırada kollarından, küçük Wolf'un başının kaydığını duyumsadı; aynı anda aynayı hafif bir du-man kaplamıştı; bir soluk gibi aynanın üzerinden geçiyordu. Sonra ayna yeniden berraklaştı; ama bunun arkasında,

küçük, gri bir bulut gibi bir şey derinlere doğru süzüldü; kadın, birdenbire, aynanın dibinde, sis halinde, birbirine sarılmış iki küçük hayal gördü.

Kontes bir çılgılık kopararak yerden fırladı; oğlu, devinimsiz olarak, balmumu gibi sarı yüzüyle yatıyordu; açık duran mor dudaklarından öldüğü belli oluyordu. Kadın, çocuğun ipek yeleşini göğsünden çekti; o zaman, kısa bir süre önce küçük Kuno'nun göğsünde görmüş olduğu koyu kırmızı lekeyi; oğlunun yüreğinin üstünde gördü. Aynanın gizini bilmediği için, "Hager, Hager! bu, senin yumruğun!" diye bağırdı; "o da sana bir engeldi; ama daha şatonun egemeni değilsin ve ant içerim ki hiçbir zaman olmayacaksınız!"

Aşağıya indi; onu aradı; ancak albay, biraz önce komşu şatolardan birine ava gitmiş ve ertesi gün döneceğini söylemişti.

Kontun son oğlunun da birdenbire ölmesi, şato adamları arasında derin bir korku uyandırdı. Merdiven ve geçeneklerde durup birbirleriyle fısıldaşıyor, kontes yaklaşır yaklaşmaz ürkek ürkek sıvışıyorlardı. Gece oldu, küçük Wolfun cesedi aşağıya indirilmişti; odada, ufacık yatağının üstünde upuzun yatıyordu. Ama kontes ölünün yanında bir türlü dinginlik bulamadı. Herkes uyurken, ay ışığında yukarıya, silah odasına çıktı. Orada, mavî, donuk bir ışıkla parlayan aynanın önünde durup ellerini ovuşturarak kımiltısız gözlerle içine baktı. Sonra yine, onu ani bir dehşet kovalıyormuş gibi, odadan dışarıya fırladı, bütün geçeneklerde koşup sonunda yatak odasının kapısını buldu, arkasından kilitledi. İşte gece böyle geçti.

Ertesi sabah, evin kahyası kontesin odasına girmek isteyince, içeride sert sert ve öfkeyle konuşulduğunu işitti. Biraz önce dönmüş olan albayın sesini tanımıştı. Hemen kontes de aynı biçimde yanıt verdi. Yaşlı adamın işittikleri, kana susamışçasına kinli sözlerdi. Adamcağız başını sallayarak kapıdan geri çekildi, “Tanrı, onların cezalarını veriyor!” dedi; yuvarlak kulenin düzlüğüne gitmek için birkaç merdiven yukarıya çıktı; çünkü açık havayı solumak gereksiniminde olduğunu anlıyordu.

Korkuluğa dayanıp sabah güneşi altındaki görünümüne baktı. Kendi kendine: “Ormanlar ne güzel yeşeriyor” dedi; “hepsi öldü! İyi yürekli kontes ve kont, benim küçük beyim Kuno, şimdi de küçük Wolf!” Bu sırada aşağıda, bir atın ahırdan avluya çıktığını işitti; aradan çok geçmeden, şatonun kalkar köprüsünde hayvanın dört nala koştuğu işitildi; sonra bu ses, dışarıda yol üstünde daha az duyulur bir hal aldı; bunun üzerine, yolun kıyısındaki yaşlı meşelerin tepelerinden kargalar ötüşerek havaya uçtular. Aynı anda aşağıdan kadınların çığlığı duyuldu; yaşlı emektar aşağıya inince, her yanda, öldürülen kontesin kanlar içinde yattığı haberiyle karşılaştı. Kahyanın: “Albay nerede?” diye sorması üzerine, avludan yukarıya çıkan seyis: “Uzun bacaklı yağız atıyla gitti” dedi.

Yaşlı adamın buyruğuyla hemen peşine düşüldü; ama ertesi gün bütün izleyiciler, bir sonuç alamadan köpükler içindeki hayvanlarının üstünde geri döndüler. Kahya: “Ölüleri gömelim: Sonra da, bu güzel yurtluğun yeni sahibine bir haberci gönderelim” dedi.

Dadı, öyküsünü tamamlıyordu. “İşte böylece,” diye

sözünü sürdürdü; yurtluk kan bağıyla en yakın olan, kocanızın dedelerinden birisine geçti. O geldikten sonra yaşlı kahya, sevgili efendilerinin yattıkları mahzenin sadık bir bekçisi olarak daha uzun süre aşağıda kapıcı kulübesinde oturmuş.”

Dadı susunca, kontes: “Bu, korkunç bir öykü!” dedi. “Fakat, o karayazılı kadının ilk kocasının adını duymadın mı?”

Yaşlı kadın: “Elbette duydum,” diye yanıtladı; “onun dulluk adı, resmin çerçevesinin üstünde yazılıdır.” Bunun üzerine; en soylu ailelerden birinin adını söyledi.

Kontes: “Tuhaf!” dedi; “demek o kadın benim büyük ninem oluyor!”

Yaşlı kadın başını salladı: “Mümkün değil; siz kontes, o kötü kadının kanından mısınız?”

“Kesinlikle, dadı; Viyana'da kalan o kız büyük dedelerimden birinin karısı olmuş.”

Bu konuşma, hekimin içeri girmesiyle kesilmişti. Çocuk, daha önce olduğu gibi şimdi de ölüme benzer bir dalgınlık içinde yatıyordu; hekimin eli, zavallının küçük organlarında yaşam izi ararken o yine uyanmadı.

Kontes, hekimin duygularını belli etmeyen yüzüne büyük bir endişeyle bakarak: “İyi olacak, değil mi?” diye sordu.

Hekim: “Bu soru bir inşana sorulamaz” dedi; “ama kontes, siz uyumalısınız; bu çok gerekli.” Kadının karşı çıkması üzerine adam sözünü sürdürdü “Yarına kadar çocuğa bir şey olmaz, buna kefilim; dadı hastanın başında nöbet bekleyebilir.”

Sonunda, hekim durum hakkında güvence verinceye kadar evden ayrılmayacağını söylediğinden, kontes inanarak yatak odasına gitti.

Yaşlı dadı, hekimle yalnız kalınca; “Kontesin içi rahat uyumasında sakınca olmadığına emin misiniz?” diye sordu.

“Söylediğim süre için, evet.”

“Ya sonra, doktor?”

“Sonra, kontesiniz uykusunu alınca onu hazırlayabilirsiniz; çünkü çocuk ölecek.”

Yaşlı dadı, kımtısız gözlerle hekime bakıyordu. “Bu kesin mi?” diye sordu.

“Kesin, dadı; tersi bir mucize olur.”

Doktor uzaklaşmıştı; şimdi kontesin yerine genç bir hizmetçi kız yaşlı kadınla birlikte hastanın başında nöbet bekliyordu. Yaşlı kadın, yatağın kıyasına başını dayamış, ölümün daha şimdiden kesin hatlar çizdiği küçük Kuno'nun solgun yüzünü seyrediyordu. Birkaç kez: “Bir mucize!” diye mırıldandı: “Bir mucize!”

Bu sırada çocuk, yastığında kıpırdadı. “Çocuklarla oynamak istiyorum!” diye fısıldadı.

Yaşlı kadın gözlerini açarak yavaşça sordu: “Hangi çocuklarla?”

Çocuk yine uykusunun içinde: “Aynadaki çocuklarla, dadı!”

Kadın hemen hemen bir çılgılık kopardı. “Karayazılı çocuk, demek Cyprianus'un aynasına baktın! Ama o ayna kilisenin kutsal eşya deposunda olacak; depo da duvarla örülüdür!” Bir saniye düşündükten sonra genç kıza: “Bana Vinzenz'i çağır, Ursel!” dedi.

Seyis Vinzenz gelmişti. Yaşlı kadın: “Son zamanlarda kilisede yapılan inşaata hiç gittin mi?” diye sordu.

“Her gün oradayım.”

“Kutsal eşya deposu da açıldı mı?”

“Bunu on dört gün önce yaptılar.”

“Orada bir ayna gördün mü?”

Seyis düşündü, “Doğru; orada, köşede bir ayna duruyor; çerçevesi çelikten gibi; ama pastan yenmiş.”

Yaşlı kadın ona büyük bir kilim verdi. “Aynayı bununla iyice ört!” dedi; “Sonra onu buraya taşıt. Fakat yavaş hareket et de çocuk uyanmasın.”

Vinzenz gitmişti; biraz sonra bir işçiyle birlikte taşıdığı, kilimle örtülü, yüksek bir şeyi odaya getirdi.

Dadı: “Ayna bu mu?” diye sordu; seyis onaylayınca kadın sözünü sürdürdü. “Bunu yatağın ayak ucuna o biçimde koy ki, kilim kaldırılır kaldırılmaz küçük Kuno içine bakabilirsin.”

Ayna yerleştirilip adamlar uzaklaştıktan sonra yaşlı kadın, yeniden yatağın yanına oturdu. Kendi kendine; “Bir mucize olmalı!” diyordu. Sonra taşlaşmış bir yontu gibi gözlerini kapayarak durdu; ama içinde, dışarıdan görülemez bir biçimde korkuyla umut çarpışmaktaydı. Kontesin dönmesini sabırsızlıkla bekliyordu; kadıncağızın uykusunu tümüyle alması için acaba daha ne kadar bekleyecekti?

Bu sırada kapı açıldı; kontes içeriye girdi. “Uyuyamadım, dadı” dedi; “beni bağışla! O kadar sadık ve iyisin ki... Benden de anlayışlısın; bununla birlikte bana, çocuğun yatağını bırakmamam gerekiyormuş gibi geliyor.”

Yaşlı kadın buna bir yanıt vermedi. “Bana bir kez da-

ha söyleyin, kontes” dedi; yüreği o kadar güçlü çarpıyordu ki sözleri ağzından ancak çıkartabiliyordu: “O kötü kadının büyük nineniz olduğundan iyice emin misiniz?”

“İyice eminim. Fakat niçin soruyorsun, dadı?”

Yaşlı kadın ayağa kalktı; eliyle kilimi sıkıca tutarak aynadan çekti.

Kontes haykırıyordu. “Çocuğum, çocuğum! Bu, Cyprianus’un aynası!” Ama aynanın hafif pırıltısına bir göz atınca içinde küçük Kuno’nun gözleri açık olduğu halde yastığında yattığını gördü; çocuk gülümsüyordu; sağlığın verdiği bir kırmızılık onun yanaklarını hafif bir buğu gibi kapladı. Kadın döndü; Kuno, şimdiden doğrulmuş, taptaze ve sağlıklı bir halde oturuyordu.

Pürüzsüz, çınlayan bir sesle: “Çocuklar, çocuklar!” diye bağırarak kollarını aynaya uzattı.

Kontes: “Çocuklar nerede?” diye sordu.

Yaşlı kadın bağırıyordu: “Orada, orada! Bir kez bakın! Gülümsüyorlar, başlarıyla işaret ediyorlar! Ah, kanatları da var; bunlar iki melek!”

Kontes: “Ne söylüyorsunuz? Ben onları görmüyorum.” dedi.

Küçük Kuno yine: “Orada, orada!” diye bağırdı. Sonra da üzüntülü bir halde ekledi: “Ah! Şimdi uçup gittiler.”

Bu ara yaşlı dadı iskemleye gerisin geriye çöktü. “Kunomuz kurtuldu!” diye bağırarak yüksek sesle hıçkırma-ya başladı. “Bunu sizin sevginiz yaptı ve yaşlı üstadın yaptından ilenci alıp götürdü.”

Kontes ise ayakta duruyor, içten gülümseyerek aynaya bakıyordu. Aynanın yüzeyinde ince bir buhar gibi pem-

be, küçük bir bulut dalgalanıyor ve bunun içinde uyuyan bir çocuk yüzü gittikçe belli bir biçimde parlıyordu. Genç kadın: “Eğer oğlansa adı Wolf olsun; Wolf’la Kuno!” diye yavaşça fısıldadı. “Dua edelim, dadı, dua edelim ki onlar, bir zamanlar aynı adları taşıyanlardan daha mutlu olsunlar!”

Cumhuriyet
Aydınlanma Kitaplığı

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ

Yayınlanan Kitaplar:

- ✕ 1- Sokrates'in Savunması (Platon)
- ✕ 2- Devlet Adamı (Platon)
- ✕ 3- Candide (Voltaire)
- ⊗ 4- Atinalıların Devleti (Aristoteles)
- ⊗ 5- Top Oynayan Kedi Mağazası (Balzac)
- ✕ 6- Devlet I-II (Platon)
- ✕ 7- Devlet III-IV (Platon)
- ⊗ 8- Yüzbaşının Kızı (Puşkin)
- ✕ 9- Philebos (Platon)
- 10- İtalya Hikâyeleri I (Stendhal)
- 11- İtalya Hikâyeleri II (Stendhal)
- ✕ 12- Yaşlılık/Dostluk (Cicero)
- ⊗ 13- Masallar (Aisopos)
- 14- Pazartesi Öyküleri I (Alphonse Daudet)
- 15- Pazartesi Öyküleri II (Alphonse Daudet)
- ✕ 16- Rönesans (Jules Michelet)

- ⊕ 17- Dr. Jekyll ve Mr. Hyde (Robert L. Stevenson)
- ✕ 18- Alice Harikalar Ülkesinde (Lewis Carroll)
- ✕ 19- Yöntem Üzerine Konuşma (Descartes)
- ✕ 20- Gilgamiş Destanı
- ✓ 21- Martı/Vişne Bahçesi (Çehov)
- 22- Gulliver Cüceler Ülkesinde (Jonathan Swift)
- ✕ 23- Totem ve Tabu I (Sigmund Freud)
- ✕ 24- Totem ve Tabu II (Sigmund Freud)
- ⊕ 25- Değişen Kafalar (Thomas Mann)
- ✕ 26- Çin Öyküleri (Anonim)
- 27- Gulliver Devler Ülkesinde (Jonathan Swift)
- ⊕ 28- Şiirler (Safo)
- ⊕ 29- Üç Öykü (Gogol)
- 30- Mozart Prag Yolunda (Eduard Mörike)
- ✓ 31- Masallar I (Jacob ve Wilhelm Grimm)
- 32- Şeytanlı Göl (George Sand)
- ✕ 33- Çocukluk (Lev Tolstoy)
- ⊕ 34- Tefeci Gobseck/Üç Öykü (Balzac)
- ✕ 35- Masallar II (Jacob ve W. Grimm)
- ✕ 36- Michael Kohlhaas (H. Von Kleist)
- ✕ 37- Yıkıntılar I (Volney)
- ✕ 38- Yıkıntılar II (Volney)
- 39- Pierre ve Jean (Maupassant)
- ✕ 40- Paul ve Virginie (Bernardin de Saint-Pierre)
- ⊕ 41- Metafizik Üzerine Konuşma (Leibniz)
- ✓ 42- İvan İvanoviç ile İvan Nikiforoviç'in Öyküsü (Gogol)
- ✕ 43- Haksız Yönetime Karşı / Tembellik Hakkı
(Henry D. Thoreau / Paul Lafargue)
- ✕ 44- Sadık-Safdil (Voltaire)
- ✕ 45- Yunus Emre I (İlhan Başgöz)
- ✓ 46- Yunus Emre II (İlhan Başgöz)
- ✕ 47- Yunus Emre III (İlhan Başgöz)
- ✓ 48- Tours Papazı (H. de Balzac)

- 49- Bizans (Ferenc Herczeg)
- ✖ 50- Erzurum Yolculuğu /Byelkin'in Öyküleri (Puşkin)
- ✖ 51- Macbeth (Shakespeare)
- ✖ 52- Genç Werther'in Acıları (Goethe)
- 53- Yeraltından Notlar (Fiyodor Dostoyevski)
- ✖ 54- Pâl Sokağı'nın Çocukları (Ferenc Molnar)
- ✖ 55- Yalnız Gezerin Düşlemleri (J. J. Rousseau)
- 56- Yaşamlar (Plutarkhos)
- ✖ 57- Öyküler I (Oscar Wilde)
- ✖ 58- Öyküler II (Oscar Wilde)
- ✖ 59- Yeniyetmelik (Lev Tolstoy)
- 60- Beyaz Geceler/Uysal Kız (Fiyodor Dostoyevski)
- 61- Dr. Faustus (Christopher Marlow)
- 62- Faust (Goethe)
- 63- Yazlık Dönüşü (Goldoni)
- 64- Karac'oğlan I (İlhan Başgöz)
- 65- Karac'oğlan II (İlhan Başgöz)
- 66- Bilinmeyen Başyapıt / Kırmızı Han (Balzac)
- ✖ 67- Sevil Berberi (Beaumarchais)
- 68- Ankara Anıtı (Augustus)
- 69- Peter Schlemihl (Adelbert von Chamisso)
- ✖ 70- Yeni Atlantis (Bacon)
- 71- Knulp (Hermann Hesse)
- 72- Gençlik I (Lev Tolstoy)
- 73- Gençlik II (Lev Tolstoy)
- 74- Sezar ve Kleopatra (George Bernard Shaw)
- ✖ 75- Kır Atlı (Theodor Storm)
- ✖ 76- Mektuplar (Platon)
- ✖ 77- Bayazıt (Racine)
- ✖ 78- Tula Teyze (Miguel de Unamuno)

Okurlarımız, eksik kitaplarını Cumhuriyet Kitap Kulübü'nden sağlayabilirler.

Cumhuriyet
Aydınlanma Kitaplığı

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ

Çıkacak Kitaplar:

- ✕ ● Gülme (Bergson)
  - Aktörlük Hakkında Aykırı Düşünceler (Diderot)
- ✕ ● Felsefenin İlkeleri (Descartes)
  - René-Atala (Chateaubriand)
  - Pir Sultan Abdal (İlhan Başgöz)
  - Bartleby-Benito Cereno (H. Melville)
  - Yahudiler (Lessing)
  - Seçme Öyküler (Çehov)
  - Hastalık Hastası (Molière)
  - Odamda Yolculuk (De Maistre)
- ✕ ● Konuşmalar (Konfüçyüs)

Cumhuriyet'in
okurlarına armağandır.
Parayla satılmaz.